

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์

สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระบบกำกับดูแลผู้เสียหายอย่างใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการในท้องที่สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) ในเรื่องความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงานแนวใหม่ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
 2. เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอปัญหาและวิธีแก้ไขข้อบกพร่องความเข้าใจเรื่อง การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ชื่อ

สกุล

ตำแหน่ง

ทีมกำกับดูแล

สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา)

แบบสัมภาษณ์

ความคิดเห็นด้านการปฏิบัติงานของบุคลากร

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับจำนวนผู้ปฏิบัติงาน

1. จำนวนเหมาะสมแล้ว
2. จำนวนเจ้าหน้าที่น้อยเกินไป ควรเพิ่ม
- 2.1 จำนวน 2-5 คน 2.2 จำนวน 6-9 คน
- 2.3 จำนวน 10-12 คน 2.4 จำนวนมากกว่า 12 คน
3. จำนวนเจ้าหน้าที่มากเกินไป ควรลดลง
- 3.1 จำนวน 2-5 คน 3.2 จำนวน 6-9 คน
- 3.3 จำนวน 10-12 คน 3.4 มากกว่า 12 คน

2. ความร่วมมือประสานงานระหว่างทีมกำกับดูแล

1. ดี
2. ไม่ดี ถ้าไม่ดีควรแก้ไข.....

3. ความพร้อม เข้าใจในหน้าที่หรืองานที่เกี่ยวข้องของตนเอง

1. เข้าใจ
2. ไม่เข้าใจ

4. ความสามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตอบปัญหาผู้เสียภาษี

1. สามารถให้คำปรึกษาได้ดีมาก
2. สามารถให้คำปรึกษาปานกลาง
3. สามารถให้คำปรึกษาน้อย

5. ด้านสวัสดิการขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

1. ดีมาก
2. ปานกลาง
3. น้อย

6. ความคิดเห็นในเรื่องการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในงานกำกับดูแลผู้เสียหายอย่างใกล้ชิด
เป็นรายชื่อผู้ประกอบการ

1. เพียงพอ
2. ไม่เพียงพอ ควรเพิ่มการฝึกอบรมด้าน
- 2.1 การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน
- 2.2 การปฏิบัติงานกำกับดูแลฯ
- 2.3 ประมวลรัษฎากร

ความคิดเห็นด้านการปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียหายอย่างใกล้ชิดเป็นรายชื่อผู้ประกอบการ

7. ท่านคิดว่าระบบกำกับดูแลผู้เสียหายอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ

1. ดีกว่าระบบเดิม
2. ไม่ดีเหมือนระบบเดิม เพราะ
-

8. ปัญหาความเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงาน

1. มากกว่าเดิม
2. พอๆ กับระบบเดิม
3. น้อยกว่าระบบเดิม

9. ความเห็นเกี่ยวกับฐานข้อมูลและโปรแกรมที่ใช้ในการปฏิบัติงานในทีมกำกับดูแลฯ

1. มีข้อมูลเพียงพอ
2. ไม่มีข้อมูลเพียงพอ

10. ความเห็นเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ (Printer) ใน
การปฏิบัติงาน

1. สะดวก
2. ไม่สะดวก เพราะ
-

11. ปัญหาในการปฏิบัติงานที่ท่านประสบส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุใด (เรียงลำดับปัญหาจากไปน้อย ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

(...) 1. ผู้ร่วมงาน	(...) 2. จากตัวผู้ประกอบการไม่มาตามนัด
(...) 3. จากผู้บังคับบัญชาโดยตรง	(...) 4. จากอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงาน
(...) 5. รถยนต์ไม่เพียงพอในการออกตรวจสอบสถานประกอบการ	(...) 6. ปริมาณงานมาก
(...) 7. ขั้นตอนงานมาก	(...) 8. ความชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติ
(...) 9. ฐานข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน	(...) 10. ผู้ประกอบการไม่มีเงินเสียภาษี
(...) 11. ความคุ้มค่าในการกำกับดูแล	

12. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถาม

สำหรับผู้ประกอบการคำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการในสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ สำหรับข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางการเท่านั้น จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาความเสียหาย หรือมีผลต่อเนื่องต่อกิจการของท่าน ข้อมูลของท่านจะถูกปกปิดเป็นความลับ ดังนั้น เพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษาครั้งนี้ จึงขอความกรุณาโปรดตอบคำถามด้วยความเห็นที่แท้จริงของท่าน และขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้มีส่วนประกอบ 4 ส่วนคือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการ
- ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแนวใหม่ โดยเจ้าหน้าที่ดำเนินการกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ
- ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นด้านปัญหาอุปสรรค ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานตามระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ

ผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ นามสกุล

ที่อยู่บ้านเลขที่ หมู่ ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัดเชียงใหม่ รหัสไปรษณีย์ โทร

ผู้สัมภาษณ์

ชื่อ นามสกุล

ที่อยู่ โทร

วันที่เดือน.....พ.ศ. (ของการสัมภาษณ์)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าคำตอบที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริง
เพียงคำตอบเดียว

1. เพศ

1. ชาย
 2. หญิง

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี
 2. 31 – 40 ปี
 3. 41 – 50 ปี
 4. สูงกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ชั้นประถมศึกษา
 2. มัธยมศึกษา
 3. อนุปริญญา
 4. ปริญญาตรี
 5. สูงกว่าปริญญาตรี
 6. อื่นๆ (ระบุ)

4. อายุของกิจการ

1. ต่ำกว่า 1 ปี
 2. 1 – 5 ปี
 3. 6 – 10 ปี
 4. มากกว่า 10 ปี

5. ตำแหน่งรับผิดชอบในกิจการของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เจ้าของกิจการ
 2. ผู้จัดการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ
 3. กรรมการผู้จัดการหรือประธานกรรมการ
 4. สมุหบัญชีหรือพนักงานบัญชีของบริษัท
 5. สำนักงานบัญชี (ผู้ทำบัญชีให้บริษัท)
 6. อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

6. ลักษณะประเภทกิจการ

- 1. บุคคลธรรมดา
- 2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- 3. บริษัทจำกัด
- 4. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล
- 5. กิจการร่วมค้า
- 6. อื่นๆ (ระบุ).....

7. กิจการเป็นผู้เสียภาษีประเภทใด

- 1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- 2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล

8. กิจการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่

- 1. จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม
- 2. ไม่ได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม

9. ประเภทของกิจการ

- 1. ผู้ผลิต
- 2. ให้บริการ
- 3. ซื้อมาขายไป
- 4. อื่นๆ (ระบุ).....

10. จำนวนพนักงาน / ลูกจ้าง

- 1. ต่ำกว่า 10 คน
- 2. 11 – 30 คน
- 3. 31 – 40 คน
- 4. 41 – 50 คน
- 5. มากกว่า 50 คน

11. การดำเนินงานทางการบัญชี

- 1. ทำเองทั้งหมด
- 2. จ้างสำนักงานบัญชี
- 3. มีพนักงานบัญชีประจำ
- 4. อื่นๆ (ระบุ)

12. รายได้กิจการ / เดือน

- 1. ต่ำกว่า 100,000.- บาท
- 2. 100,001 – 500,000.- บาท
- 3. 500,001 – 1,000,000.- บาท
- 4. 1,000,001 – 5,000,000.- บาท
- 5. สูงกว่า 5,000,000.- บาท

13. เมื่อได้รับหนังสือเชิญพบเกี่ยวกับกิจการให้เป็นผู้ไปพบเจ้าหน้าที่

- 1. เจ้าของไปเอง
- 2. พนักงานของกิจการ
- 3. สำนักงานบัญชี
- 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

14. ท่านได้รับการตรวจแนะนำ หรือชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินการทางด้านภาษีในลักษณะการกำกับดูแลผู้เสียภาษีเป็นรายผู้ประกอบการอย่างไรลักษณะเป็นรายผู้ประกอบการจากเจ้าหน้าที่หรือไม่ โดยวิธีใด

- 1. ได้รับการตรวจ แนะนำ โดย
 - 1.1 เจ้าหน้าที่สรรพากรได้ไปให้คำแนะนำ ณ สถานที่ประกอบการ
 - 1.2 ได้รับหนังสือหรือเอกสารเผยแพร่จากกรมสรรพากร
 - 1.3 ได้รับเชิญเข้าร่วมสัมมนา
 - 1.4 ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เมื่อไปพบ ณ สำนักงานสรรพากร
 - 1.5 อื่นๆ (ระบุ).....
- 2. ไม่รับคำแนะนำ เพราะ
 - 2.1 ไม่มีเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำ ณ สถานที่ประกอบการ
 - 2.2 ไม่ได้เข้ารับฟังคำบรรยายแนะนำของกรมสรรพากรที่จัดขึ้น
 - 2.3 ให้สำนักงานบัญชีเป็นผู้รับฟัง หรือติดต่อเรื่องภาษีของกิจการ
 - 2.4 อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานแนวใหม่ (ระบบกำกับดูแลผู้เสียหายโดยใกล้ชิด เป็นรายผู้ประกอบการ) ของกรมสรรพากร

15. ท่านมีความสนใจเรื่องเกี่ยวกับภาษีอากรเพียงใด

1. สนใจมาก เพราะ.....
2. สนใจเพียงบางเรื่อง เพราะ.....
3. ไม่สนใจ เพราะ.....

16. ท่านทราบว่า มี “ระบบกำกับดูแลผู้เสียหายเป็นรายสถานประกอบการ” หรือไม่

1. ไม่ทราบ
2. ทราบ
- ทราบจากที่ไหน 2.1 หนังสือพิมพ์ 2.2 โทรทัศน์
- 2.3 วิทยุ 2.4 แผ่นพับ
- 2.5 เจ้าหน้าที่ 2.6 อื่นๆ (ระบุ).....

17. ท่านเห็นว่ากฎหมายภาษีอากร มีลักษณะ

1. อ่านแล้วเข้าใจง่าย
2. อ่านแล้วเข้าใจยาก ซับซ้อน
3. มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยเกินไป
4. อื่นๆ (ระบุ).....

18. ท่านมีความเต็มใจที่จะเสียภาษีให้สรรพากร

1. เต็มใจ เพราะ
2. ไม่เต็มใจ เพราะ
3. เต็มใจบ้าง ไม่เต็มใจบ้าง เพราะ

19. ท่านเห็นว่ากรมสรรพากรมีการจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภาษีอากร ให้ประชาชนได้ทราบอย่างไร

1. ได้รับทราบเป็นช่วงเวลาในภาษีแต่ละประเภท และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่องภาษีใหม่ๆ จากสื่อต่างๆ
2. ได้รับทราบจากเจ้าหน้าที่เมื่อไปพบ
3. ได้รับทราบจากเจ้าหน้าที่ที่ออกตรวจ ณ สถานประกอบการ
3. ไม่เคยได้รับทราบ

20. ท่านมั่นใจว่าเมื่อเสียภาษีให้รัฐ รัฐจะนำไปพัฒนาประเทศ

1. มั่นใจ
2. มั่นใจเพียงบางส่วน เพราะ.....
3. ไม่มั่นใจเลย เพราะ

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ได้รับจากการปฏิบัติงานของสรรพากรในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายชื่อผู้ประกอบการ

ด้านบุคลากรและหน่วยงาน

21. ท่านเห็นว่าเจ้าหน้าที่ควรได้รับการพัฒนาปรับปรุงหรือไม่ เรื่องใดมากที่สุด

1. ปฏิบัติงานดีแล้ว
2. ควรปรับปรุงแก้ไข ด้าน
- 2.1 ความรู้ด้านภาษีอากร
- 2.2 การตรงต่อเวลา
- 2.3 ความมีอธมาสัยที่ดีต่อผู้เสียภาษี
- 2.4 การแต่งกาย
- 2.5 ความซื่อสัตย์
- 2.6 ความยุติธรรม
- 2.7 การให้บริการผู้เสียภาษี
- 2.8 อื่นๆ (ระบุ).....

22. ท่านเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน เพียงใด

1. มีความพร้อมมาก
2. มีความพร้อมปานกลาง
3. มีความพร้อมน้อย
4. ไม่มีความพร้อมเลย

23. ท่านเห็นว่าเจ้าหน้าที่ มีความเต็มใจที่จะให้บริการ เพียงใด

1. เต็มใจมาก
2. เต็มใจปานกลาง
3. เต็มใจน้อย
4. ไม่เต็มใจเลย

24. ท่านเห็นว่าการติดต่อสอบถามเกี่ยวกับเรื่องภาษีของกิจการทางโทรศัพท์กับหน่วยงาน มีความสะดวกหรือไม่เพียงใด

- 1. สะดวกมาก
- 2. สะดวกปานกลาง
- 3. สะดวกน้อย
- 4. ไม่สะดวกเลย

25. ท่านเห็นว่าคำแนะนำของเจ้าหน้าที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ดีมากน้อยเพียงใด

- 1. นำไปปฏิบัติได้ดีมาก
- 2. นำไปปฏิบัติได้เพียงบางส่วน
- 3. นำไปปฏิบัติได้น้อย
- 4. ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้เลย

26. ท่านเห็นว่าเจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถเชื่อถือได้ เพียงใด

- 1. เชื่อถือได้มาก
- 2. เชื่อถือได้ปานกลาง
- 3. เชื่อถือได้น้อย
- 4. เชื่อถือไม่ได้เลย

27. ท่านเห็นว่าเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานมีจำนวนมากน้อยเพียงใด

- 1. เหมาะสมแล้ว
- 2. มากเกินไป
- 3. น้อยเกินไป

28. ท่านเห็นว่าข้อมูลของกิจการที่ได้จากคอมพิวเตอร์ มีความเป็นปัจจุบัน เชื่อถือได้เพียงใด

- 1. มีความเชื่อถือได้มาก
- 2. มีความเชื่อถือได้ปานกลาง
- 3. มีความเชื่อถือได้น้อย
- 4. ไม่น่าเชื่อถือเลย

ด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน

29. ท่านเห็นว่าขั้นตอนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างไร

- 1. มีขั้นตอนมากเกินไป
- 2. มีขั้นตอนที่เหมาะสมดีแล้ว
- 3. มีขั้นตอนน้อย
- 4. ไม่มีขั้นตอนเลย

30. เมื่อได้รับเอกสารจากสรรพากรให้ไปพบ (หนังสือเชิญพบ) ท่านเห็นว่า ระยะเวลาที่ระบุในเอกสารเหมาะสมเพียงใด
1. เหมาะสมแล้ว
2. ไม่เหมาะสม
- ถ้าไม่เหมาะสม ควรใช้เวลา
- 2.1 15 – 20 วัน
- 2.2 21 – 30 วัน
- 2.3 มากกว่า 30 วัน
31. ท่านเห็นว่า การส่งจดหมายเชิญพบผู้ประกอบการเพื่อตรวจขอเอกสาร มีการระบุรายละเอียดชัดเจนเพียงใด
1. มีรายละเอียด ความชัดเจนมาก
2. มีรายละเอียด ความชัดเจนปานกลาง
3. มีรายละเอียด ความชัดเจนน้อย
4. ไม่มีรายละเอียดและความชัดเจนเลย
32. ท่านเห็นว่า การออกตรวจสถานประกอบการของเจ้าหน้าที่ มีการปฏิบัติเหมาะสมเพียงใด
1. เหมาะสมแล้ว
2. ไม่เหมาะสม เพราะ
33. ท่านเห็นว่า การเปลี่ยนการปฏิบัติงานตามนโยบายเดิมกับการปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ ทำให้เกิดผลกับกิจการอย่างไร
1. เกิดผลดีต่อกิจการ เพราะ
- 1.1 กิจการได้รับคำแนะนำอย่างเหมาะสมกับสภาพการประกอบการ
- 1.2 เมื่อมีปัญหาต้องไปพบเจ้าหน้าที่ สามารถขอคำปรึกษาได้โดยตรง
- 1.3 การนำเอกสาร หลักฐานต่างๆ ไปประกอบคำให้การ ไม่ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน เหมือนระบบเดิม
- 1.4 อื่นๆ (ระบุ).....
2. ไม่เกิดผลดีต่อกิจการ เพราะ
- 2.1 เจ้าหน้าที่ออกตรวจบ่อย ทำให้เสียกิจการเวลา
- 2.2 ทำให้เจ้าหน้าที่บางคนหาผลประโยชน์กับกิจการง่ายขึ้น
- 2.3 อื่นๆ (ระบุ).....

34. ท่านเห็นว่า การปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียหายโดยใกล้ชิดเป็นสถานประกอบการ ทำให้เพิ่มภาระในการจัดทำเอกสารมากกว่าปกติหรือไม่

1. ไม่เพิ่มภาระ
2. เพิ่มภาระ ถ้าเพิ่มภาระ เพราะ
- 2.1 เพิ่มค่าใช้จ่ายในการถ่ายเอกสาร
- 2.2 เอกสารไม่อยู่ที่เจ้าของกิจการเมื่อเจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบสภาพกิจการ
- 2.3 อื่นๆ (ระบุ)

35. ท่านเห็นว่าการออกตรวจสถานประกอบการของเจ้าหน้าที่ สร้างความยุ่งยากหรือไม่

1. ไม่ยุ่งยากแต่อย่างใด
2. ยุ่งยาก เพราะ.....

36. ท่านเห็นว่าเศรษฐกิจในปัจจุบันมีผลในด้านการเสียหายอากรของกิจการอย่างไร

1. มีผลกระทบมาก
2. มีผลกระทบปานกลาง
3. มีผลกระทบน้อย
4. มีผลกระทบบางครั้ง
5. ไม่มีผลกระทบเลย

ด้านปัญหาที่พบ

37. ปัญหาและอุปสรรคที่ท่าน ได้พบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกำกับดูแลผู้เสียหายอย่างใกล้ชิดเป็น

สถานประกอบการ

.....

.....

38. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

.....

.....

39. ปัญหาอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

40. ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

.....

.....

ภาคผนวก ค ระเบียบการปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียหายอย่างใกล้ชิดเป็น
 รายงานประกอบการ

แนวทางปฏิบัติการสรรพากรว่าด้วยการ
 กำกับดูแลผู้เสียหายโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน

1 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การบริหารการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรเหมาะสมตามสภาวะการณ์
 ทางเศรษฐกิจของประเทศ และจัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้องครบถ้วนให้เป็นปัจจุบัน โดยไม่ก่อให้เกิด
 หนี้ภาษีอากรค้าง

2 การจัดทำรายชื่อ

การจัดทำรายชื่อในครั้งแรก ให้ใช้จากฐานข้อมูลทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจ ปี 2543

3 ทีมกำกับดูแล

มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รวม 10 คน ซึ่งจะได้รับมอบหมายให้กำกับดูแลผู้ประกอบการ แยกตามประเภท
 กิจการ และหากกลุ่มประเภทกิจการใดมีปริมาณรายผู้ประกอบการมากเกินกว่าทีมงานหรือทีมงาน
 ย่อยเพียงทีมเดียวจะสามารถกำกับดูแล ให้เพิ่มทีมงานหรือทีมงานย่อยที่จะกำกับดูแลได้ สำหรับ
 ในเขตกรุงเทพฯ และจังหวัดที่มีทีมงานเกินกว่า 5 ทีม ให้มีทีมกำกับดูแลพิเศษ 1 หรือ 2 ทีม เพื่อ
 กำกับดูแลผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลธรรมดาขนาดเล็กที่ยังมิได้จัดเข้าไปอยู่ในทีมกำกับดูแล ทีม
 กำกับดูแลประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) เจ้าหน้าที่ระดับ 7 เป็นหัวหน้าทีมงาน ในกรณีจำเป็นอาจใช้เจ้าหน้าที่ระดับ 6 เป็นหัวหน้าทีม
 งาน และมีหน้าที่บริหารจัดการเก็บภาษีอากรผู้ประกอบการที่ได้รับมอบหมาย
- 2) แต่ละทีมงานแบ่งเป็นทีมงานย่อย 3 ทีม มีอัตรากำลังทีมงานย่อยรวมทีมละ 3 คน เพื่อกำกับดูแล
 ข้อมูลการชำระภาษีของผู้ประกอบการที่ได้รับมอบหมาย

4 หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล

- 1) ให้บริการคำแนะนำด้านภาษีอากรแก่ผู้ประกอบการรายที่ได้รับมอบหมาย
- 2) ดูแลการชำระภาษีของผู้ประกอบการก่อนและหลังพ้นกำหนดวันยื่นแบบแสดงรายการทุก
 ประเภทภาษี
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลการยื่นเสียภาษีอากรทุกประเภทภาษี
- 4) ออกตรวจสภาพกิจการของผู้ประกอบการ

5) พิจารณาการขอคืนภาษีของผู้ประกอบการ รวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมในการคืนภาษี

6) ตรวจสอบภาษีอากรทุกประเภทภาษี

5 ขั้นตอนการกำกับดูแล

1) ทีมงานจะต้องวางแผนการออกตรวจสภาพกิจการเป็นการล่วงหน้าเป็นรายเดือนหรือรายไตรมาส ให้เหมาะสมกับปริมาณของงานและอัตรากำลัง

2) ทีมงานต้องมีหน้าที่ดูข้อมูลการชำระภาษีของผู้ประกอบการทุกประเภท และดูข้อมูลพื้นฐานที่มาจากแบบแสดงรายการภาษี เช่น ตามแบบบันทึกเปรียบเทียบการชำระภาษี เป็นรายเดือน หากพบความผิดปกติจะต้องเข้าไปดูข้อมูลจากระบบคัดค้านข้อมูลผู้เสียภาษีรายตัวและข้อมูลต่าง ๆ ในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หากเห็นว่าควรทำการตรวจสภาพกิจการ ให้เสนอต่อหัวหน้าทีมงานโดยเร็ว และให้หัวหน้าทีมงานบันทึกความเห็นภายใน 3 วัน นับแต่วันที่หัวหน้าทีมงานย่อยบันทึกความเห็น

3) ให้สรรพากรจังหวัดดูภาพรวมของการจัดเก็บ พิจารณาความผิดปกติของการชำระภาษีของแต่ละทีมงาน และมีหน้าที่พิจารณาในรายที่หัวหน้าทีมและเจ้าหน้าที่มีความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับความผิดปกติที่ต้องดำเนินการในรายนั้น ๆ ให้เสร็จสิ้นภายใน 3 วัน นับแต่วันที่หัวหน้าทีมงานบันทึกความเห็น

6 การตรวจสภาพกิจการ

เป็นงานหลักของการกำกับดูแลที่จะให้เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลทราบว่าผู้ประกอบการมีสถานประกอบการอยู่ ณ ที่ใด และมีสภาพกิจการเหมาะสมกับการยื่นเสียภาษีหรือไม่ โดยมุ่งเน้นประเด็นสภาพข้อเท็จจริงของกำลังการผลิต การจ้างแรงงาน สินค้าและวัตถุดิบคงเหลือและข้อมูลบ่งชี้ที่จะนำไปคำนวณหารายรับของกิจการได้ โดยให้ความสำคัญกับประเภทกิจการเป็นลำดับแรก คือ ผู้ส่งออก ผู้ประกอบการรายใหญ่ และให้จัดลำดับการตรวจสภาพกิจการของผู้ประกอบการที่เหลือ ดังนี้

1) ประเภทกิจการที่มีความเสี่ยงสูงในการชำระภาษีดังนี้

- ผู้ผลิต
- ผู้ให้บริการ
- กิจการซื้อมา-ขายไป
- ผู้ประกอบการอื่น

2) นิติบุคคลตั้งใหม่

3) กิจการที่มีข้อมูลเสียภาษีผิดปกติ เช่น จากการกำกับดูแลจากการขอคืนภาษี

4) ประเภทกิจการที่มีศักยภาพในการชำระภาษี

5) อื่น ๆ

7. การจัดเตรียมเอกสารเพื่อการตรวจสอบสภาพกิจการ

1) บัตรประจำตัวข้าราชการและหนังสือนำตัวเพื่อการตรวจสอบสภาพกิจการ

2) ข้อมูลการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและการชำระภาษีของผู้ประกอบการตั้งแต่ต้นปีงบประมาณจนถึงเดือนปัจจุบันจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และข้อมูลอื่น ๆ ที่มี

3) รายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ

8. อัตรากำลังในการตรวจสอบสภาพกิจการ

ใช้อัตรากำลังในที่งานที่พิจารณาเห็นว่าเหมาะสมกับขนาดของกิจการ

9. วิธีการตรวจสอบสภาพกิจการและการจัดทำแฟ้มรายชื่อผู้ประกอบการ

1) ออกตรวจสอบสภาพกิจการทุกรายตามลำดับความสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เห็นสภาพอาคาร โรงงาน สำนักงาน เครื่องจักร สินค้าคงเหลือ วัตถุดิบคงเหลือ ปริมาณคนงาน ทรัพย์สินอื่น ๆ และสภาพของการประกอบกิจการ ให้แน่ใจว่าในการยื่นแบบแสดงรายการฯ และการชำระภาษีของผู้ประกอบการ ถูกต้องตามข้อเท็จจริงในปัจจุบัน และเมื่อได้ตรวจสอบสภาพกิจการแล้ว จะไม่ดำเนินการตรวจสอบสภาพกิจการซ้ำในปีงบประมาณเดียวกัน เว้นแต่มีเหตุอันเชื่อได้ว่าสภาพกิจการเปลี่ยนแปลงไป

การตรวจสอบสภาพกิจการ เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลต้องพิจารณาความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ โดยดำเนินการ ดังนี้

- ดูสภาพความเก่า ใหม่ ความมั่นคงถาวร และการบำรุงรักษาอาคาร โรงงาน สำนักงานและกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนที่เป็นอสังหาริมทรัพย์
- ดูสภาพความเก่า ใหม่ ปริมาณและอัตรากำลังการผลิตของเครื่องจักร
- ดูลักษณะการประกอบกิจการที่แท้จริงของผู้ประกอบการ
- ดูวัตถุดิบคงเหลือ และหรือสินค้าคงเหลือ ดังนี้
- ปริมาณมูลค่าของวัตถุดิบคงเหลือและสินค้าคงเหลือ ณ วันเข้าตรวจ เปรียบเทียบกับรายงานหรือบัญชีที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการ ชั่ง ตวง วัด เพื่อหาปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต ปริมาณสินค้าที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับปริมาณสินค้าที่ขายไปและ สินค้าคงเหลือเพื่อประเมินมูลค่าว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ถ้าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ในกรณีที่เป็นผู้ผลิตให้ทดสอบกระบวนการผลิตเป็น ขั้นตอนต่อไป

ในกรณีที่ไม่ใช่ผู้ผลิต สุ่มปริมาณสินค้าที่มีอยู่จริงเปรียบเทียบกับรายงาน หรือบัญชีที่เกี่ยวข้องถ้าพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญให้ผู้ประกอบการปรับปรุงให้ถูกต้อง

- คู่มือการควบคุมภายในเกี่ยวกับวัตถุดิบ และสินค้าคงเหลือ ประกอบด้วยระบบการสั่งซื้อ และการเบิกจ่ายสามารถควบคุมได้ทุกขั้นตอน หรือไม่มี การควบคุม หรือการควบคุมไม่เพียงพอ การเก็บรักษาเป็นระบบ แยกเป็นแผนก หมวดยุท สะควคต่อการดูแลตรวจนับเพียงใด
- ระยะเวลาที่วัตถุดิบหรือสินค้านั้นคงเหลืออยู่ เพื่อดูอัตราการหมุนเวียนของ วัตถุดิบ หรือสินค้า (จำนวนครั้ง) ว่าน่าเชื่อถือเหมาะสมกับลักษณะการ ประกอบกิจการเพียงใด
- ในกรณีผู้ผลิต ให้พิจารณาวัตถุดิบหลักของกิจการ กระบวนการผลิต สูตร การผลิต รวมทั้งสุ่มตรวจผลผลิตที่ได้จริง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของวันที่ เข้าตรวจ
- การซื้อวัตถุดิบ ชื่อและขายสินค้ากับบุคคลใดเป็นส่วนใหญ่ และบุคคลนั้น มีความสัมพันธ์ด้านทุน หรือด้านการจัดการกับผู้ประกอบการหรือไม่
- จำนวนพนักงาน และคนงานทั้งหมด จำนวนเงินเดือน และค่าจ้างที่จ่ายใน แต่ละเดือน เพื่อเปรียบเทียบกับการยื่นแบบแสดงรายการฯ ภ.ง.ด.1 ภ.ง.ด.1 ก และเพื่อพิจารณาประกอบขนาดของกิจการที่แท้จริง
- ควรขอสำเนาเอกสารแบบ ภ.ง.ด.50 งบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี ปีล่าสุด พร้อมทั้งงบทดลองและกระดาษทำการของผู้สอบบัญชี (ถ้ามี)
- เมื่อได้ตรวจสอบสภาพกิจการแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลจัดทำรายงานการ ตรวจสอบสภาพกิจการวิเคราะห์การยื่นแบบแสดงรายการฯ เสียภาษีของผู้ ประกอบการ ในรายที่พบว่าการยื่นรายรับอาจไม่ถูกต้องครบถ้วนตาม สภาพข้อเท็จจริงของการประกอบกิจการ ให้เชิญพบผู้ประกอบการ เพื่อ สอบถามข้อเท็จจริงของการประกอบการเพิ่มเติม และให้รายงานความเห็น ของผู้กำกับดูแลในรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการเพื่อขอยุติเรื่องในราย ที่ไม่พบความผิดปกติ หรือขออนุมัติดำเนินการตามควรแก่กรณีในรายที่ พบความผิดปกติ

- การตรวจสอบสภาพกิจการ ต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการ และจัดทำรายงานการตรวจสอบสภาพกิจการ เสนอผู้บังคับบัญชาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ออกตรวจสอบสภาพกิจการ
- เอกสาร สำเนาเอกสาร หรือข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ ให้จัดเก็บแยกเป็นแฟ้มรายชื่อผู้ประกอบการ เรียงลำดับตามวันที่ที่เกิดรายการบันทึกชื่อและเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรลงบนหน้าปกของแฟ้ม เพื่อให้เป็นสำนวนเรื่องของผู้ประกอบการ และให้จัดเก็บไว้ที่ทีมงานแยกเป็นประเภทกิจการ เรียงตามลำดับเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร สำหรับรายที่ไม่มีเอกสาร สำเนาเอกสาร หรือข้อมูลต่างๆ นอกจากผลวิเคราะห์ข้อมูลการชำระภาษี อาจใช้งบบนหน้าแฟ้มรายชื่อผู้ประกอบการในระบบเครือข่ายรัฐาครแทนแฟ้มรายชื่อผู้ประกอบการได้
- ทุกวันสิ้นเดือน ให้เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลจัดทำรายงานผลการตรวจสอบสภาพกิจการส่งให้ฝ่ายตรวจประเมินผล เพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานของแต่ละทีมงาน เสนอสรรพากรจังหวัด และจัดส่งสรุปรายงานผลการตรวจสอบสภาพกิจการถึงสำนักงานสรรพากรภาค ภายในวันที่ 7 ของเดือนถัดไป เมื่อได้รับรายงานแล้ว ให้สำนักงานสรรพากรภาคสรุปผลการปฏิบัติงานเป็นรายท้องถิ่นในความรับผิดชอบ พร้อมวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข ส่งถึงสำนักมาตรฐานกรมวิธาน ภายในวันที่ 10 ของเดือนที่ได้รับรายงาน

10 การตรวจอื่นๆ

การตรวจการขอคืนภาษี รวมถึงการพิจารณาความเหมาะสมในการคืนภาษี และการตรวจสอบภาษีอากร รวมถึงการตรวจเฉพาะประเด็นกรณีต่างๆ ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในเรื่องนั้นๆ

บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรที่ใช้ในการกำกับดูแลการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ในการกำกับดูแลการเสียภาษีอากรนั้น เจ้าพนักงานสรรพากรนอกจากต้องเป็นผู้รอบรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่จะกำกับดูแลแล้ว ยังต้องเข้าถึงประเด็นทางภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้นๆ ด้วย ได้แก่ การกำหนดประเด็นภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้นว่าเกี่ยวข้องกับภาษีอากรประเภทใด ในแต่ละประเภทภาษีอากรมีประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างไร เพื่อใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการวางแผนกำกับดูแลให้ผู้ประกอบการแต่ละรายได้เสียภาษีอากร โดย

ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และสามารถกำกับดูแลการเสียหายอากรให้บังเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมการให้บริการแก่ผู้เสียหายอากร

ประเด็นภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรอาจจำแนกออกเป็น 4 ประเด็นคือ ประเด็นภาษีอากรทางด้านรายได้ ประเด็นภาษีอากรทางด้านรายจ่าย ประเด็นทางด้านทรัพย์สิน และหนี้สิน ประเด็นภาษีอากรเกี่ยวกับหน้าที่ทางภาษีอากร

ในบทนี้จะขอนำประเด็นภาษีอากรในการกำกับดูแลการเสียหายเงินได้บุคคลธรรมดาตามกล่าวดังต่อไปนี้

1 ประเด็นกฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลการเสียหายเงินได้บุคคลธรรมดา

1) ประเด็นภาษีอากรทางด้านเงินได้

สำหรับผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นบุคคลธรรมดา ต้องทำความเข้าใจในประเด็นรายได้ดังนี้

- ความหมายและรูปแบบของเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 39 ประกอบ มาตรา 41 แห่งประมวลรัษฎากร

- แหล่งเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 41 แห่งประมวลรัษฎากร หลักการ จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากร เจ้าพนักงานสรรพากรผู้กำกับดูแลต้องคำนึง ถึงแหล่งเงินได้ว่า เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทย และหรือเกิดจากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศ ซึ่งแต่ละแหล่งเงิน ได้มีหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีแตกต่างกัน

- ประเภทเงินได้พึงประเมินและเงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี การจำแนก พิจารณาการยกเว้นภาษีเงินได้ ตามประเภทเงินได้พึงประเมินจะทำให้ช่วยในการกำกับดูแลการเสีย ภาษีด้านรายได้กรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นไปโดยถูกต้องยิ่งขึ้น

- ให้พิจารณาประเด็นเกี่ยวกับหลักการของเงินได้พึงประเมิน ในทาง ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนี้

• หลักการนับจำนวนเงินได้พึงประเมิน ให้นับจำนวนเงินได้พึง ประเมินที่จะนำมาคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นรายปีภาษี หรือปีปฏิทิน

• หลักการรับรู้เงินได้พึงประเมินตามเกณฑ์เงินสด โดยให้รับรู้เฉพาะ เงินได้ที่ได้รับมาแล้วเท่านั้น หากยังไม่ได้รับจะ ไม่ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน เว้นแต่กรณีต่อไปนี้

(ก) กรณีที่กฎหมายกำหนดให้ถือเป็นการขายในปีภาษีที่ได้ส่ง สิ้นค้าไปต่างประเทศ สำหรับสินค้าที่ได้ส่งไปต่างประเทศ เพื่อให้แก่หรือตามคำสั่งของสำนัก งานใหญ่ สาขา ตัวการ ตัวแทน นายจ้าง หรือลูกจ้างในต่างประเทศ โดยมีใช้สินค้าที่ส่งไปเป็น

ตัวอย่างหรือเพื่อการวิจัยโดยเฉพาะ หรือของผ่านแดน หรือของที่ส่งออกไปแล้วกลับเข้ามาให้ผู้ส่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ส่งออกไป หรือของที่นำเข้ามาแล้วส่งกลับออกไปให้ผู้ส่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นำเข้ามา ตามมาตรา 40 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร โดยถือตามราคาตลาด (ราคา เอฟ. โอ. บี.) ณ วันที่ได้ส่งสินค้าออก

(ข) กรณีจำหน่าย จ่าย โอนอสังหาริมทรัพย์ โดยไม่ได้รับประโยชน์หรือค่าตอบแทน ให้ถือว่าผู้โอนเป็นผู้มีเงินได้ตามมาตรา 41 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

• **หลักเงินได้พึงประเมินที่ได้รับในปีภาษีใด ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินของปีภาษีนั้น** เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น เช่น ค่าภาษีที่ผู้จ่ายเงินได้หรือผู้อื่นออกแทนให้สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทใด ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินประเภทนั้น และไม่ว่าจะออกให้ในทอดใดๆ ก็ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินทุกทอด และให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินของปีภาษีเดียวกับ ปีที่เกิดเงินได้พึงประเมินที่มีการออกภาษีแทนให้

• **หลักเงินได้ของบุคคลใดให้ถือเป็นของบุคคลนั้น** เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดให้เป็นของบุคคลอื่น เช่น เงินได้ที่เป็นเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไรของบุตรผู้เยาว์ ให้ถือเป็นเงินได้ของบิดาหรือมารดาแล้วแต่กรณี หรือเงินได้ของภริยาให้ถือเป็นเงินได้ของสามี ในกรณีที่ความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษี และสามีภริยาต่างฝ่ายต่างมีเงินได้ หรือเงินได้ของกองมรดกในปีที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย ให้ถือเป็นของเจ้ามรดกตลอดปีภาษีนั้น

• **หลักบ่อเกิดของเงินได้พึงประเมิน** ต้องเป็นเงินได้เนื่องจากหน้าที่งานที่ทำ หรือกิจการที่ทำ หรือเนื่องจากทรัพย์สิน ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้นับเป็นเงินได้พึงประเมินทั้งสิ้น

2) ประเด็นภาษีอากรทางด้านรายจ่าย

- วิธีการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

- การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินได้สุทธิ

$$\text{เงินได้สุทธิ} = \text{เงินได้พึงประเมิน} - \text{ค่าใช้จ่าย} - \text{ค่าลดหย่อน}$$

$$\text{ภาษีเงินได้} = \text{เงินได้สุทธิ} \times \text{อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา}$$

(อัตราก้าวหน้า)
- การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินได้พึงประเมิน

$$\text{ภาษีเงินได้} = \text{เงินได้พึงประเมิน} \times \text{อัตราร้อยละ 0.5}$$

ให้เปรียบเทียบจำนวนภาษีเงินได้ที่ผู้มีหน้าที่ต้องเสียตามการคำนวณ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินได้สุทธิ และการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินได้พึง ประเมิน โดยให้ผู้มีเงินได้เสียภาษีเงินได้ตามจำนวนที่สูงกว่า

- การหักค่าใช้จ่าย

• ในทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจำแนกค่าใช้จ่าย เพื่อการคำนวณ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาออกเป็นสองประเภท คือ

- ค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา ซึ่งกำหนดเป็นอัตราร้อยละของเงินได้พึงประเมิน
- ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร หรือค่าใช้จ่ายจริง ซึ่งผู้มี เงินได้ต้องพิสูจน์ได้ว่ามีค่าใช้จ่ายสูงค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา และสามารถแสดงหลักฐานการจ่ายค่า ใช้จ่ายดังกล่าว และพร้อมที่จะให้เจ้าพนักงานประเมินทำการเรียกตรวจสอบภาษีอากร ทั้งนี้ให้นำ หลักเกณฑ์ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลแห่งประมวลรัษฎากร มาบังคับใช้

- การหักลดหย่อน กำหนดขึ้นเพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาให้แก่ผู้มีเงินได้ ดังนี้

- ค่าลดหย่อนส่วนบุคคล
- ค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ และเบี้ยประกันชีวิตของคู่ สมรสของผู้มีเงินได้
- ค่าลดหย่อนเงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ
- ค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัย
- ค่าลดหย่อนเงินสมทบกองทุนประกันสังคม
- ค่าลดหย่อนเงินบริจาค

3) ประเด็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเกี่ยวกับหน้าที่ทางภาษีอากร

- หน้าที่ในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี และบัญชีตาม ประมวลรัษฎากร

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา ห้าง หุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชนิติบุคคล ที่ประกอบธุรกิจบางประเภทมีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชี ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี และธุรกิจบางประเภทมีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชีตามประมวลรัษฎากร เพื่อแสดงรายได้และรายจ่าย และใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

- หน้าที่ในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยถูกหักไว้ ณ ที่จ่าย ถือเป็นการเสีย ภาษิล่วงหน้าวิธีหนึ่ง ซึ่งผู้มีเงินได้สามารถนำจำนวนภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายไปเครดิตหักออกจาก

ภาษีที่ต้องชำระในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ครั้งปี และภาษีเงินได้ประจำปี และในการเสียภาษีเงินได้ประจำปี หากจำนวนภาษีหัก ณ ที่จ่ายมีจำนวนมากกว่าภาษีที่ต้องชำระ ผู้มีเงินได้มีสิทธิขอคืนการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการยื่นรายการประเมินตนเอง การยื่นรายการเงินได้บุคคลธรรมดาล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดเวลาขึ้นรายการ ผู้มีเงินได้พึงประเมินประเภทที่ไม่ต้องถูกหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย จำนวนเกินตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป หรือมีเงินได้จากกรให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นเงินแป๊ะเจี๊ยะ เงินกินเปล่า เงินช่วยค่าก่อสร้าง กรรมสิทธิ์ในอาคารที่ผู้ปลูกสร้างยกให้เมื่อสร้างเสร็จ เพื่อแลกเปลี่ยนกับสิทธิประโยชน์ มีสิทธิยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีสำหรับเงินได้ดังกล่าว ภาษีที่ชำระไว้ดังกล่าว

- การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยเจ้าพนักงานประเมินเรียกเก็บ อันเกิดจากการตรวจสอบภาษีอากรของผู้มีเงินได้ ในกรณีที่เจ้าพนักงานประเมินเรียกเก็บภาษีเงินได้เพิ่มเติม ผู้มีเงินได้อาจต้องเสียเบี้ยปรับ และเงินเพิ่มภาษีอีกด้วย

- การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแทนผู้ช้อยาสูบ โดยโรงงานยาสูบ เป็นกรณีที่ผู้มีเงินได้ได้รับสิทธิยกเว้น ไม่ต้องนำเงินได้จากการขายบุหรี่ของโรงงานยาสูบมารวมคำนวณเพื่อเสียเงินได้

- การเลือกเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้มีเงินได้พึงประเมินบางประเภท โดยผู้มีเงินได้มีสิทธิที่จะเลือกเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเท่าที่ถูกหักไว้ ณ ที่จ่าย หรือจะเลือกนำเงินได้มารวมคำนวณภาษีกับเงินได้ประเภทอื่น (ถ้ามี) ก็ได้

4) ประเด็นหน้าที่ทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

- หน้าที่ในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและบัญชีตามประมวลรัษฎากร

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งที่เป็นบุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชันติบุคคล ที่ประกอบธุรกิจบางประเภทมีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี และธุรกิจบางประเภทมีหน้าที่ต้องจัดทำบัญชีตามประมวลรัษฎากร เพื่อแสดงรายได้และรายจ่าย และใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

- หน้าที่ในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยถูกหักไว้ ณ ที่จ่าย ถือเป็นการเสียภาษิล่วงหน้าวิธีหนึ่ง ซึ่งผู้มีเงินได้สามารถนำจำนวนภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายไปเครดิตหักออกจากภาษีที่ต้องชำระในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ครั้งปี และภาษีเงินได้ประจำปี และในการเสียภาษีเงินได้ประจำปี หากจำนวนภาษีหัก ณ ที่จ่ายมีจำนวนมากกว่าภาษีที่ต้องชำระ ผู้มีเงินได้มีสิทธิขอคืน

ปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

1) ประเด็นภาษีอากรทางด้านการเงินได้

- ปัญหาการวิเคราะห์ความหมายและรูปแบบของเงินได้พึงประเมิน
เจ้าพนักงานสรรพากรผู้กำกับดูแลต้องสามารถจำแนกได้ว่า เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้ต้องเสียภาษีอากรได้รับเป็นเงินได้พึงประเมินหรือไม่ ไม่ว่าจะได้รับมาในรูปแบบที่เป็นเงินสด หรือเป็นเงินได้เสมือนหนึ่งว่าได้รับแล้ว (Constructive Receipt) หรือได้มาเป็นทรัพย์สิน หรือสิ่งของ หรือประโยชน์ อันอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน หรือได้มาเป็นค่าภาษีอากรที่ผู้จ่ายเงินหรือผู้อื่นออกแทนให้ หรือได้มาเป็นเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร ในอันที่จะกำกับดูแลในเบื้องต้นว่าผู้ต้องเสียภาษีได้รับรู้เงินได้พึงประเมินและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายได้อย่างถูกต้องหรือไม่ เช่น

- การได้อยู่บ้านของนายจ้างโดยไม่เสียค่าเช่าถือเป็นเงินได้พึงประเมินของลูกจ้างหรือไม่ และมีหลักเกณฑ์ในการคำนวณเป็นประโยชน์ของพนักงานอย่างไร

- กรณีใดบ้างที่ผู้มีเงินได้จากเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไร มีสิทธิได้รับเครดิตภาษีตามมาตรา 47 ทวิ แห่งประมวลรัษฎากร

- กรณีผู้เช่าอาคาร โรงเรือน หรือที่ดิน ที่เป็นจ่ายเงินได้ออกค่าภาษีโรงเรือนให้แก่ผู้เช่า ต้องนำค่าภาษีโรงเรือนไปถือรวมเป็นเงินได้ของผู้ให้เช่าหรือไม่อย่างไร

- ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเงินได้พึงประเมิน เช่น

- กรณีชาวต่างประเทศที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย แต่ได้รับเงินได้จากการทำงานในต่างประเทศอีกส่วนหนึ่ง ต้องนำเงินได้ที่ได้รับในต่างประเทศมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในประเทศไทยด้วย

- กรณีรัฐสองรัฐจัดเก็บภาษีจากเงินได้พึงประเมินก่อนเดียวกันที่บุคคลเดียวกันได้รับ รัฐทั้งสองมีกลไกในการขจัดความซ้ำซ้อนอย่างไร การทำความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งเงินได้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงว่าด้วยการเว้นการเก็บภาษีซ้ำซ้อนระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ต่อไป

- ปัญหาเกี่ยวกับประเภทเงินได้พึงประเมิน เช่น

- เงินได้จากการทำงานโดยได้รับเงินเดือนตามปกติ ต่อมานายจ้างได้ให้งานพิเศษทำหลังเวลาเลิกงาน เช่น การแปลเอกสาร ค่าคอมมิชชั่น ค่าประพันธ์เพลง ซึ่งนายจ้างได้จ่ายค่าจ้างเป็นรายชิ้นตามผลการปฏิบัติงาน เช่นนี้ ถือว่าเป็นผู้มีเงินได้จากการจ้างแรงงานตามมาตรา 40(1) แห่งประมวลรัษฎากรจากการรับแปลเอกสารให้แก่นายจ้าง

- ปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางด้านรายจ่าย

• ปัญหาเกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่าย

(ก) เกณฑ์การเฉลี่ยค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และประเภทที่ 2 ของภริยาที่มีจำนวนรวมกันเกินกว่า 150,000 บาท กรณีความเป็นสามีภริยาได้มีตลอดปีภาษี และต่างฝ่ายต่างมีรายได้ ให้ตัวเฉลี่ยตามส่วนของเงินได้แต่ละประเภท

(ข) เงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร ที่ไม่มีรายการกำหนดให้หักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา ต้องหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรเท่านั้น

(ค) กรณีนักแสดงสาธารณะที่เป็นสามีภริยาและต่างฝ่ายต่างมีเงินได้จากการเป็นนักแสดงฯ

ให้คำนวณหักค่าใช้จ่ายสำหรับเงินได้ของภริยาได้ตามเกณฑ์เดียวกับเงินได้ของสามี

(ง) ปัญหาการเลือกหักค่าใช้จ่าย

สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่กำหนดให้เลือกหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา หรือค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรเพื่อการคำนวณภาษี อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบภาษีอากร กรมสรรพากรได้เคยวางแนวทางในการหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรไว้ ในปัจจุบันเกิดแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับการเลือกหักค่าใช้จ่ายดังกล่าวว่า เป็นสิทธิของผู้มีเงินได้ที่จะเลือกหักค่าใช้จ่ายประการใดก็ได้ แม้ในการยื่นรายการครั้งแรก ผู้มีเงินได้จะเลือกหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร

- ปัญหาการหักค่าลดหย่อน

• กรณีสามีมีเงินได้ฝ่ายเดียวจะนำค่าลดหย่อนคู่สมรสที่ความเป็นสามีภริยาไม่เต็มปีมาหักลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ แต่จะนำค่าลดหย่อนเบี่ยประกันชีวิตของคู่สมรสดังกล่าวมาหักลดหย่อนฯ ไม่ได้

• บุตรที่มีสิทธิหักลดหย่อน หากเรียนในระดับอนุบาลในประเทศไทย ให้หักค่าลดหย่อนเพื่อการศึกษาได้

• การศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้แก่การศึกษาในระดับอนุปริญญาขึ้นไปจนถึงปริญญาเอก บุตรที่บรรลุนิติภาวะ แต่ศึกษาในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศให้หักลดหย่อนบุตรได้ แต่หักลดหย่อนค่าการศึกษาของบุตรไม่ได้

• บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แม้เรียนในโรงเรียนสอนภาษา โรงเรียนสอนขับรถ ก็ให้หักลดหย่อนบุตรและการศึกษาของบุตรได้

- ค่าลดหย่อนผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน หรือบุคคลในคณะบุคคล ให้หักได้เฉพาะกรณีที่ผู้อยู่ในประเทศไทยเท่านั้น

- ค่าลดหย่อนต่อไปนี้นำไปหักในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ครั้งปีไม่ได้

(ก) เงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และเงินสะสมกองทุนบำเหน็จ บำนาญข้าราชการที่ได้รับยกเว้นภาษี

(ข) เงินสมทบกองทุนประกันสังคม

(ค) เบี้ยประกันชีวิต ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัย หรือเงินบริจาคที่ได้จ่ายภายหลังเดือนมิถุนายนของปีภาษี

(ง) นายจ้างจ่ายเบี้ยประกันชีวิตให้ลูกจ้าง ถือเป็นเงินได้ของลูกจ้าง ทั้งจำนวน แต่หักลดหย่อนได้เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท

(จ) ค่าลดหย่อนเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ตามจำนวนที่จ่ายจริง ให้คำนวณหักค่าจ้างตลอดทั้งเดือน ถ้าจำนวนค่าจ้างดังกล่าวต้องเกินกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ให้คำนวณหักเงินสมทบจากค่าจ้างจำนวนไม่เกิน 15,000 บาท ในอัตราดังต่อไปนี้

ปี 2541 อัตรา ร้อยละ 1.0

ปี 2542 เป็นต้นไป อัตรา ร้อยละ 3.0

ปี 2546 เป็นต้นไป อัตรา ร้อยละ 4.0

- ปัญหาการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

- การเลือกเสียภาษีสำหรับเงินได้ดอกเบี้ยหรือเงินปันผลตามมาตรา 48(3) แห่งประมวลรัษฎากร ผู้ต้องเสียภาษีต้องเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งสำหรับเงินได้ทั้งหมด จะเลือกเพียงบางส่วนไม่ได้ (แต่กฎหมายมิได้ระบุไว้โดยชัดแจ้ง ในลักษณะเช่นนี้)

- ในการเลือกเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 48(3)(4) หรือ (5) แห่งประมวลรัษฎากร ผู้ต้องเสียภาษีจะใช้สิทธิเลือกเสียอย่างไรก็ได้ เพราะการกระทำดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้รัฐเสียประโยชน์ที่จะพึงได้แต่อย่างใด

- ในการฝึกปฏิบัติในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และเพื่อผลในทางจิตวิทยา เจ้าพนักงานสรรพากรต้องสามารถคำนวณเงินได้พึงประเมินได้จากจำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระจากเงินได้สุทธิ โดยใช้หลักเกณฑ์ย้อนกลับกับการคำนวณจำนวนเงินภาษีจากเงินได้สุทธิ

- ปัญหาการกำหนดเงินได้สุทธิ ตามมาตรา 49 แห่งประมวลรัษฎากร

- การกำหนดเงินได้สุทธิเป็นอำนาจการประเมินภาษีที่ใช้กับเฉพาะกรณีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เนื่องจากผู้มีเงินได้มิได้ยื่นรายการเงินได้ หรือเจ้าพนักงานประเมินพิจารณาเห็นว่าผู้มีเงินได้ยื่นรายการเงินได้ต่ำกว่าจำนวนที่ควรต้องยื่น

- การประเมินตามวิธีนี้ เจ้าพนักงานประเมินต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรหรือผู้ที่อธิบดีกรมสรรพากรมอบหมายก่อนที่จะทำการการประเมิน

- ในการกำหนดเงินได้สุทธิ เจ้าพนักงานประเมินจะทำการออกหมายเรียกเพื่อตรวจสอบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ต้องเสียภาษีตามมาตรา 19 หรือมาตรา 23 แห่งประมวลรัษฎากร แล้วใช้อำนาจประเมินจำนวนภาษีที่ต้องเสียและแจ้งจำนวนภาษีที่ต้องเสียไปยังผู้ต้องเสียภาษี ตามมาตรา 20 หรือมาตรา 21 แห่งประมวลรัษฎากร กรณีผู้ต้องเสียภาษีได้ยื่นแบบแสดงรายการ หรือมาตรา 24 หรือมาตรา 25 แห่งประมวลรัษฎากร กรณีผู้ต้องเสียภาษีมิได้ยื่นแบบแสดงรายการ โดยใช้ประกอบกับอำนาจตามมาตรา 49 แห่งประมวลรัษฎากร ในการนี้ให้เจ้าพนักงานประเมินเรียกเก็บเบี้ยปรับ ตามมาตรา 22 หรือมาตรา 26 แห่งประมวลรัษฎากร และเงินเพิ่มตามมาตรา 27 แห่งประมวลรัษฎากร และผู้ต้องเสียภาษีต้องชำระภายใน 30 วัน นับแต่วันได้รับหนังสือแจ้งการประเมิน ตามมาตรา 18 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร

- หลักเกณฑ์ในการกำหนดเงินได้สุทธิ ให้ถือตามจำนวนเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์หรือเข้ามาอยู่ในครอบครองของผู้มีเงินได้ หรือจากรายจ่าย หรือฐานะความเป็นอยู่ หรือพฤติการณ์ของผู้มีเงินได้เอง หรือสถิติเงินได้ของผู้มีเงินได้หรือของผู้อื่นที่กระทำกิจการทำนองเดียวกัน

- ปัญหาในการกำหนดจำนวนเงินได้สุทธิ มีตลอดมาทุกยุคทุกสมัย ทั้งในส่วนของผู้ประเมินข้อกฎหมาย และที่สำคัญคือปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนความเป็นธรรมเสมอภาคเท่าเทียมกัน ดังจะเห็นได้ว่าในภาวะการณปัจจุบัน ไม่มีการกำหนดเงินได้สุทธิของผู้ต้องเสียภาษี

บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรที่ใช้ในการกำกับดูแลการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

ในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีอากร โดยใกล้ชิด เป็นรายตัวผู้ประกอบการ และเป็นปัจจุบัน เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลต้องมีความเป็น “นักจัดเก็บภาษีอากร” มากกว่าความเป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี และในการเป็นนักจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้น เจ้าพนักงานสรรพากรทุกคนต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถอย่างกว้างขวางทั่วถึง และอย่างเพียงพอ ได้แก่ ความรอบรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่จะเข้าทำการกำกับดูแลทั้งในภาพกว้างและในส่วนที่เฉพาะเจาะจงและความรอบรู้เกี่ยวกับประเด็นทางภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจนั้นๆ

ในส่วน of ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ โดยเฉพาะภาษีเงินได้นิติบุคคลเจ้าพนักงานสรรพากรต้องทำการเกี่ยวกับรูปแบบการจัดองค์การ ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนเอกสารทางธุรกิจ ได้แก่ การศึกษารูปแบบการจัดองค์การ ขั้นตอนการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนเอกสารทางธุรกิจของกิจการ ได้แก่ การพิจารณาว่าขั้นตอนใด หรือกรณีใด มีประเด็นภาษีอากรประเภทใดเกี่ยวข้องหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางแผนภาษีอากร ดังนี้

1) ศึกษารูปแบบการจัดองค์การ โดยศึกษาตั้งแต่เริ่มต้นประกอบธุรกิจ อาทิ โครงสร้างเงินทุนของกิจการ และวิธีการจัดการทางการเงิน เช่น แหล่งเงินทุน จำนวนเงินทุน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

- รูปแบบหรือลักษณะของการเป็นเจ้าของกิจการ เช่น บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล บริษัทมหาชน หรือบริษัทเอกชน ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น เช่น มูลนิธิหรือสมาคม สหกรณ์ เป็นต้น

- วัตถุประสงค์ (Objective) ของกิจการตามที่ได้จดทะเบียนพาณิชย์ไว้

- ปรัชญา วิสัยทัศน์ และภารกิจ (Vision Mission and Mandate)

- แผนเชิงกลยุทธ์ การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Plan and Management)

- การจัดแบ่งองค์กรและสายการบังคับบัญชา (Organization and Span of Control)

- ในกรณีบริษัทจำกัดให้ศึกษาเกี่ยวกับ คณะกรรมการของบริษัทดังนี้

- องค์ประกอบของคณะกรรมการ
- ชื่อเสียงทางธุรกิจและประสิทธิภาพของกรรมการแต่ละคน
- ความเป็นอิสระจากผู้บริหารและการควบคุมผู้บริหาร
- คณะกรรมการตรวจสอบและขอบเขตของกิจกรรม

• นโยบายเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ

• การเปลี่ยนแปลงที่ปรึกษาทางวิชาชีพ เช่น ที่ปรึกษากฎหมาย

- การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร (Human Resources Management) และผู้บริหาร

• ชื่อเสียงทางธุรกิจและประสิทธิภาพของผู้บริหารแต่ละคน

• การหมุนเวียนของผู้บริหาร

• บุคลากรที่สำคัญด้านการเงินและสถานภาพในองค์กร

• พนักงานฝ่ายบัญชี

• แผนการให้สิ่งจูงใจหรือโบนัส ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลตอบแทน

• การใช้ประมาณการและงบประมาณ

• ความกดดันที่มีต่อผู้บริหาร

- ระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร

2) ศึกษาการวิเคราะห์ SWOT (จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรคขององค์กร) ดังนี้

- S : Strength หรือจุดแข็งในองค์กร
- W : Weakness หรือจุดอ่อนในองค์กร
- O : Opportunity หรือโอกาสจากภายนอก
- T : Threat หรืออุปสรรคปัญหาจากภายนอก

ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจโดยทั่วไป ตลอดจนอุตสาหกรรมที่กิจการดำเนินงานอยู่ สภาพการณ์ที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบต่อธุรกิจ อาทิ ภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไป ผลิตผลหรือเจริญเติบโต อัตราดอกเบี้ย และแหล่งเงินทุน ภาวะเงินเฟ้อ การปรับค่าเงินบาท ตลาดและการแข่งขัน นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับภาษีอากร การเงิน การคลัง สิ่งจูงใจทางการเงิน พิกัดอัตราภาษีศุลกากร วัฏจักร หรือฤดูกาลของธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีของผลิตภัณฑ์ ความเสี่ยงทางธุรกิจ เช่น โอกาสในการเข้ามาแข่งขันได้ง่าย สินค้าตามสมัยนิยม สินค้าที่มีเทคโนโลยีสูง การลด หรือการขยายตัวของกิจการดำเนินธุรกิจ สภาพการณ์ที่มีผลกระทบต่อธุรกิจในทางลบ เช่น ความต้องการการซื้อลดลง กำลังการผลิตส่วนเกิน การในด้านราคาอย่างรุนแรง อัตราส่วนสำคัญ และสถิติการดำเนินงาน วิธีปฏิบัติและปัญหาทางกานบัญชีเฉพาะเรื่อง ข้อกำหนดและปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แหล่งพลังงานและต้นทุน วิธีปฏิบัติเฉพาะเรื่องหรือที่มีลักษณะพิเศษ เช่น สัญญาจ้างแรงงาน วิธีการจัดการทางการเงิน และการบัญชี

3) ศึกษาขั้นตอนการดำเนินธุรกิจโดยละเอียดว่า ขั้นตอนในการดำเนินกิจการกรณีใดมีประเด็นภาษีอากรประเภทใดเกี่ยวข้องกับหรือไม่ อย่างไร และต้องปรับระบบเอกสารทางธุรกิจให้สอดคล้องกับภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ อย่างไร

-ลักษณะของธุรกิจ เช่น ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก การให้บริการ

-สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ สาขา หรือโรงงาน คลังสินค้า

-ผลิตภัณฑ์ หรือการให้บริการและการตลาด เช่น ลูกค้านายใหญ่ และสัญญาขายรายใหญ่ กำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ ส่วนแบ่งตลาด คู่แข่งขัน การส่งออก นโยบายราคา ชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ การรับประกันคุณภาพสินค้า การสั่งซื้อสินค้า แนวโน้ม กลยุทธ์และวัตถุประสงค์ด้านการตลาด กระบวนการผลิต

-ผู้ขายสินค้าและผู้ให้บริการรายสำคัญ เช่น สัญญาระยะยาว ความสม่ำเสมอของวัตถุดิบ เงื่อนไขการชำระเงิน การส่งสินค้าเข้า วิธีการส่งมอบ

-สินค้าคงเหลือ ทั้งที่ตั้งและปริมาณ

-สัมปทา ใบอนุญาต และสิทธิบัตร

-ประเภทค่าใช้จ่ายที่สำคัญ

-การวิจัยและพัฒนา

-สินทรัพย์ หนี้สิน และรายการที่เป็นเงินตราต่างประเทศ จำแนกตามสกุลเงิน

ตรา และวิธีป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน

- กฎหมายและข้อกำหนดที่มีผลกระทบต่ออย่างมีสาระสำคัญต่อกิจการ

- ระบบสารสนเทศในปัจจุบัน หรือแผนที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต

- โครงสร้างหนี้ รวมทั้งข้อตกลงและข้อจำกัดต่างๆ

4) ศึกษาระบบเอกสารทางธุรกิจและระบบบัญชีของกิจการ

-ผังบัญชี ระบบบัญชี และการวางรูปแบบบัญชี

-รูปแบบของเอกสารประกอบการลงบัญชี ได้แก่ ใบกำกับภาษี ใบเพิ่มหนี้ ใบ

ลดหนี้ ใบส่งของ ใบเสร็จรับเงิน ใบแจ้งหนี้ ใบเบิกสินค้า ใบรายงานการผลิต และระบบใบสำคัญอื่นๆ

-นโยบายบัญชี และวิธีการทางบัญชี

-วิธีการบันทึกบัญชี และการจัดทำเอกสารหลักฐานทางธุรกิจและทางภาษีอากร

-งบการเงิน

-เอกสารสัญญาทางธุรกิจ

5) ศึกษาระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน และประสิทธิภาพหรือ

คุณภาพของการตรวจสอบและการควบคุมภายในองค์ประกอบของการควบคุมภายในประกอบด้วย

-สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment)

-การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในกฎระเบียบ การเปลี่ยนแปลงในบุคลากร การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของกิจการ การวางระบบใหม่ การเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยี การปรับโครงสร้างองค์กร การเพิ่มสายการผลิต กระบวนการใหม่ เป็นต้น

-ระบบการสื่อสารและข้อมูล (Information and Communication System)

-กิจกรรมการควบคุม (Control Activity)

-การตรวจสอบ (Monitoring)

6) ศึกษาและวิเคราะห์ผลการประกอบกิจการทั้งในอดีตและปัจจุบัน อัตรากำไรขั้น

ต้น อัตรากำไรสุทธิ ได้แก่ อัตราส่วนที่สำคัญและสถิติการดำเนินงาน และแนวโน้มทางธุรกิจ

7) ศึกษานโยบายขององค์กรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมต่อชุมชน การบริจาค

ประเด็นภาษีอากรในการกำกับดูแลการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลมีดังต่อไปนี้

- บทบัญญัติที่ใช้ในการกำกับดูแลการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

(1) ประเด็นรอบระยะเวลาบัญชี

ในทางหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป รอบระยะเวลาบัญชี เป็นช่วงเวลาที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้วัดผลการดำเนินงานที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องว่า กิจการมีกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิสำหรับรอบระยะเวลาหนึ่งๆ เป็นจำนวนเท่าใด และเพียง ณ วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชี กิจการมีฐานะทางการเงินเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับรอบระยะเวลาบัญชีปีก่อนๆ ผลเป็นประการใดเพื่อนำผลการประเมินดังกล่าวไปใช้ในการบริหารกิจการต่อไป โดยทั่วไปรอบระยะเวลาบัญชีในทางบัญชี มักจะมีกำหนดเวลา 12 เดือน และต้องมีความสม่ำเสมอในการกำหนดรอบระยะเวลาบัญชี แต่ในบางกิจการอาจกำหนดรอบระยะเวลาบัญชีย่อยๆ ในรอบระยะเวลาบัญชี 12 เดือนดังกล่าวอีก เช่น ปิดบัญชีทุก 3 เดือน (ไตรมาส) หรือทุก 4 เดือน หรือทุก 6 เดือน เป็นต้น

ในทางภาษีอากร รอบระยะเวลาบัญชี เป็นกำหนดเวลาที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลต้องมี และใช้ทุกประเภทกิจการ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการคำนวณและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล รายละเอียดเกี่ยวกับรอบระยะเวลาบัญชีในทางภาษีอากรบัญญัติไว้ใน มาตรา 65 มาตรา 72 และมาตรา 73 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งอาจจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

- รอบระยะเวลาบัญชีโดยทั่วไปต้องมีกำหนดเวลา 12 เดือนเสมอ จะมากหรือน้อยกว่า 12 เดือนไม่ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องตรงกับปีปฏิทินดังเช่นกรณีภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา เมื่อเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีเป็นอย่างไร ต้องถือปฏิบัติเช่นนั้นตลอดไป จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมสรรพากรให้เปลี่ยนแปลงได้ สำหรับกิจการที่เพิ่งเริ่มตั้งขึ้นใหม่ (รวมทั้งบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศที่เพิ่งเข้ามาประกอบกิจการในประเทศไทย และกิจการร่วมค้า) ในรอบระยะเวลาบัญชีแรกนั้น กิจการมีสิทธิเลือกกำหนดวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีจะเป็นวันใดก็ได้ตามใจชอบ แต่ต้องไม่ทำให้รอบระยะเวลาบัญชีเกินกว่า 12 เดือน

(ก) สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย และบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ให้ถือวันเริ่มตั้งหรือวันเริ่มประกอบกิจการในประเทศไทย ได้แก่ วันที่เจ้าพนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ รับจดทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท

(ข) สำหรับกิจการร่วมค้า ให้ถือตามวันที่ตกลงทำสัญญาตั้งกิจการร่วมค้า เป็นวันเริ่มต้นของรอบระยะเวลา บัญชีแรก

รอบระยะเวลาบัญชีแรกให้ถือวันเริ่มตั้งหรือวันเริ่มต้นของรอบระยะเวลา บัญชีแรกจนถึงวันหนึ่งวันใดเป็นรอบระยะเวลาบัญชีแรกก็ได้ จึงเป็นผลให้รอบระยะเวลาบัญชีแรก ดังกล่าวมีกำหนดเวลาน้อยกว่า 12 เดือนหรือเท่ากับ 12 เดือนก็ได้ ซึ่งในรอบระยะเวลาบัญชีปีต่อไป ต้องมีกำหนดเวลา 12 เดือนเท่านั้น

สำหรับกิจการที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี จะมีผลทำให้รอบระยะเวลาบัญชีนั้น มีกำหนดเวลาน้อยกว่า 12 เดือน เช่น รอบระยะเวลา บัญชีแต่เดิมเคยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายนของปีถัดไป หากกิจการต้องการ เปลี่ยนให้วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีตรงตามปีปฏิทิน ก็ให้กิจการยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อ อธิบดีกรมสรรพากร แสดงเหตุผลความจำเป็นในการขอเปลี่ยนแปลงวันสุดท้ายของรอบระยะเวลา บัญชี เมื่ออธิบดีได้พิจารณาแล้ว จะสั่งอนุญาตหรือไม่ก็ได้สุดแต่จะเห็นสมควร โดยต้องแจ้งคำสั่ง ให้กิจการที่ยื่นคำร้องได้ทราบภายในเวลาอันสมควรและในกรณีอธิบดีกรมสรรพากรสั่งอนุญาตให้ กิจการนั้นถือปฏิบัติตั้งแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่กำหนดเป็นต้นไป

- กรณีเลิกกิจการ ในทางภาษีอากรให้ถือว่าวันที่เจ้าพนักงานทะเบียน หุ้นส่วนบริษัทรับจดทะเบียนเลิกกิจการนั้นเป็นวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี รอบระยะเวลา บัญชีกรณีเลิกกิจการจึงอาจมีกำหนดเวลาน้อยกว่า 12 เดือน หรือเท่ากับ 12 เดือนพอดีก็ได้ สุดแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีดังกล่าวจะตกวันใด แต่จะเกินกว่า 12 เดือนไม่ได้ เพราะวันที่ที่รอบระยะเวลาครบกำหนด 12 เดือน จะต้องปิดรอบระยะเวลาบัญชีตามปกติทุกครั้ง และเริ่มรอบระยะเวลาบัญชีใหม่

- กรณีควบกิจการเข้าด้วยกันระหว่างบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ในทางภาษีอากรให้ถือว่า บริษัทซึ่งได้ควบเข้ากันนั้นได้เลิกกิจการ ดังนั้น วันที่บริษัทได้ควบเข้ากัน จึงเป็นวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี กำหนดเวลาของรอบระยะเวลาบัญชี

- สำหรับกิจการที่จดทะเบียนเลิกกิจการแล้วแต่ยังมีได้จดทะเบียนเสร็จ การชำระบัญชี ในทางปฏิบัติการสรรพากรยังคงให้ถือว่ากิจการนั้นยังคงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับ ภาษีอากรต่อไป (โดยผู้ชำระบัญชีและหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ) จนกว่าจะได้จดทะเบียนเสร็จการชำระบัญชี ดังนั้น รอบระยะเวลาบัญชีในกรณีนี้จึงให้ถือเป็นเสมือนหนึ่งกิจการ นั้นเริ่มตั้งขึ้นใหม่จะต้องมีและใช้รอบระยะเวลาบัญชีต่อไป จนกว่าจะได้จดทะเบียนเสร็จการชำระ บัญชี

- กรณีขยายรอบระยะเวลาบัญชี โดยทั่วไปเมื่อสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชีแล้ว บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามประมวลรัษฎากรทั้งหลายต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้ (ถ้ามี) ภายใน 150 วันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ดังนั้น เมื่อได้จดทะเบียนเลิกกิจการ ผู้ชำระบัญชีและผู้จัดการต้องรับผิดชอบดำเนินการเช่นกัน แต่ถ้าไม่สามารถยื่นรายการ และเสียภาษีได้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าว หากได้ยื่นคำร้องขอขยายรอบระยะเวลาบัญชีต่ออธิบดีกรมสรรพากร ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่เจ้าพนักงานจดทะเบียนเลิกเมื่ออธิบดีพิจารณาเห็นสมควรจะสั่งให้ขยายรอบระยะเวลาบัญชีออกไปอีกก็ได้ จึงอาจทำให้รอบระยะเวลาบัญชีสำหรับกรณีนี้มีกำหนดเวลาแตกต่างกันไปแล้วแต่กรณี คือ ยังคงน้อยกว่า 12 เดือนเช่นเดิม หรืออาจทำให้เท่ากับ 12 เดือนพอดี หรืออาจจะมากกว่า 12 เดือนก็ได้ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังไม่เคยปรากฏการขอขยายรอบระยะเวลาบัญชีออกไปแต่อย่างใด คงมีแต่กรณีขอขยายกำหนดเวลายื่นแบบแสดงรายการต่อไปออกไปจากกำหนดเวลา 150 วัน ตามมาตรา 3 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งสะดวกกว่าแต่ให้ผลเท่ากับการขอขยายรอบระยะเวลาบัญชีดังกล่าว

(2) ประเด็นแหล่งเงินได้หรือแหล่งรายได้

• สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยมีหน้าที่ต้องเสียภาษีจากฐานกำไรสุทธิจากกิจการหรือเนื่องจากกิจการ โดยมีได้กำหนดว่าต้องนำรายได้อันเกิดจากแหล่งเงินได้แหล่งใด ซึ่งแตกต่างจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศที่กำหนดให้เสียภาษีเงินได้เฉพาะที่เกิดจากแหล่งเงินได้ในประเทศไทยเท่านั้น ดังนั้น สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย จึงให้นำเงินได้จากกรณีดำเนินการทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเกิดจากการประกอบกิจการในประเทศไทยหรือในต่างประเทศมารวมคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร ตามหลัก World Wide Income

• สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ ซึ่งมีข้อกำหนดให้เสียภาษีเงินได้เฉพาะจากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในประเทศไทยเท่านั้น จึงไม่ต้องนำเงินได้จากกรณีประกอบกิจการในต่างประเทศมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในประเทศไทย

(3) ประเด็นการปรับปรุงกำไรสุทธิทางบัญชีให้เป็นกำไรสุทธิทางภาษีอากร

จากหลักเกณฑ์ทางบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป หรือตามมาตรฐานการบัญชี (GAAP: Generally Accepted Accounting Principle) บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้ประกอบ

ธุรกิจ ต้องบันทึกรายการทางบัญชีเกี่ยวกับรายได้ รายจ่าย ตลอดจนทรัพย์สินและหนี้สินที่เกิดขึ้นในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีทุกรายการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามมาตรฐานบัญชี ครั้นเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีก็จัดทำการปิดบัญชี พร้อมทั้งจัดทำบัญชีกำไรหรือขาดทุนเพื่อแสดงผลการดำเนินงานของรอบระยะเวลาบัญชีนั้นๆ และจัดทำงบดุลเพื่อแสดงฐานะทางการเงินเพียง ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี โดยมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบและรับรอง จากนั้นเสนอให้เจ้าของกิจการ อันได้แก่ ผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนเพื่อได้รับทราบ โดยเฉพาะสำหรับบริษัทจำกัดที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ให้ดำเนินการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ภายในสี่เดือนนับแต่วันปิดบัญชี และส่งให้สำนักงานกลางบัญชี (กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์) หรือสำนักงานบัญชี (กองควบคุมบัญชีธุรกิจ กรมทะเบียนการค้า, สำนักงานพาณิชย์จังหวัด หรือศูนย์ทะเบียนการค้าเขต) ภายใน 5 เดือน นับแต่วันปิดบัญชี กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิซึ่งได้จัดทำตามมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวเรียกว่า "กำไรหรือขาดทุนสุทธิทางบัญชีหรือทางการเงิน" (Financial Profit and Loss)

แม้ว่ากำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิทางภาษีอากรจะได้กำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการคำนวณไว้เป็นพิเศษ แต่หลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวส่วนใหญ่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปนั่นเอง เพียงแต่มีการกำหนดไว้เป็นพิเศษที่แตกต่างจากการคำนวณกำไรและขาดทุนสุทธิทางบัญชีหรือทางการเงิน พอสรุปได้เป็นสามรายการใหญ่ คือ เงื่อนไขเกี่ยวกับรายได้ เงื่อนไขเกี่ยวกับรายจ่าย และหลักเกณฑ์ในการตีราคาทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนั้น เมื่อกิจการต้องการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากร ก็เพียงแต่นำกำไรสุทธิทางบัญชีมาทำการปรับปรุงด้วยเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ มาตรา 65 ตรี ตลอดจนมาตรา 65 จัตวา มาตรา 70 ตรี และมาตรา 74 แห่งประมวลรัษฎากร ก็จะได้กำไรหรือขาดทุนสุทธิทางภาษีอากร (Taxable Profit and Loss) เพื่อนำไปยื่นแบบแสดงรายการและเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล (ภ.ง.ด. 50) ภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีต่อไป

(4) ประเด็นภาษีอากรทางด้านรายได้

เงื่อนไขเกี่ยวกับรายได้ในทางภาษีเงินได้นิติบุคคลตามประมวลรัษฎากรแบ่งเป็น 4 กรณีดังนี้

- ประเภทของรายได้ ได้แก่ รายได้จากการประกอบกิจการ (Operating Income) และรายได้เนื่องจากการประกอบกิจการ
- เกณฑ์การรับรู้รายได้รายจ่าย ได้แก่

(ก) เกณฑ์สิทธิ (Accrual Basis) สำหรับรายได้ทั่วไปของกิจการขายสินค้า หรือให้บริการที่โดย สภาพของกิจการอาจมีสินค้าคงเหลือ สินค้าหรืองานระหว่างทำคงเหลือ หรือ วัสดุคงเหลือ

(ข) เกณฑ์เงินสด (Cash Basis) เฉพาะสำหรับรายได้บางประเภท เช่น รายได้ดอกเบี้ยค้างรับของสถาบันการเงิน รายได้จากกิจการวิชาชีพอิสระ รายได้ของบริษัทบริหารสินทรัพย์

(ค) เกณฑ์ผ่อนชำระ (Installment Method) สำหรับกิจการให้เช่าซื้อ และกิจการขายอสังหาริมทรัพย์ (ดูคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.61/2539 ประกอบ)

(ง) เกณฑ์สัญญาระยะยาว (Long-term Contract Method) สำหรับกิจการรับเหมาก่อสร้าง

(จ) เกณฑ์เฉลี่ยรายได้ (Average Income Method) สำหรับกิจการสนามกอล์ฟ หรือกิจการให้บริการสันทนาการระยะยาวแก่สมาชิก

(ฉ) เกณฑ์ราคาปิดของกิจการขายชอร์ต

(ช) เกณฑ์ผสม (Hybrid) สำหรับกิจการที่มีรายได้หลายประเภทที่ไม่อาจใช้เกณฑ์รับรู้รายได้เกณฑ์เดียวกัน

(5) ประเด็นภาษีเงินได้นิติบุคคลเกี่ยวกับการตีราคาทรัพย์สินหรือหนี้สิน

- การตีราคาทรัพย์สินอย่างอื่นที่ไม่ใช่สินค้าคงเหลือ ให้ถือตามราคาที่พึงซื้อทรัพย์สินนั้นได้ตามปกติ และในกรณีที่มีการตีราคาทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ห้ามมิให้นำราคาที่ดีราคาเพิ่มขึ้นมารวมคำนวณกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ ส่วนทรัพย์สินรายการใด มีสิทธิหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาก็ให้ยังคงหักตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราเดิมที่ใช้อยู่ก่อนตีราคาทรัพย์สินเพิ่มขึ้น โดยให้หักเพียงเท่าที่ระยะเวลาและมูลค่าต้นทุนที่เหลืออยู่สำหรับทรัพย์สินนั้นเท่านั้น

- การตีราคาเงินตรา ทรัพย์สิน หรือหนี้สินที่มีค่าหรือราคาเป็นเงินตราต่างประเทศที่เหลืออยู่ในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ให้คำนวณค่าหรือราคาเป็นเงินตราไทย

- การตีราคาสินค้าคงเหลือ ในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ให้คำนวณตามราคาทุนหรือราคาตลาดแล้วแต่อย่างใดจะน้อยกว่า และให้ถือราคานี้เป็นราคาสินค้าคงเหลือยกมาสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีใหม่ด้วย

การคำนวณราคาทุนดังกล่าว เมื่อได้คำนวณตามหลักเกณฑ์ใดตามวิชาการบัญชีให้ใช้หลักเกณฑ์นั้นตลอดไป เว้นแต่จะได้รับการอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรจึงจะเปลี่ยนหลักเกณฑ์ได้

• การตีราคาทรัพย์สิน ณ วันเลิกกิจการ ควบกิจการ หรือโอนกิจการ

ในกรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลเล็กกัน หรือควบเข้ากันกับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลอื่น การคำนวณกำไรสุทธิเพื่อคำนวณภาษีให้เป็นตามวิธีการในมาตรา 65 มาตรา 65 ทวิ และมาตรา 66

(6) ประเด็นหน้าที่ทางภาษีเงินได้นิติบุคคล

หน้าที่ในการจัดทำบัญชี ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี และหน้าที่ในการจัดทำบัญชี ตามประมวลรัษฎากร บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล และนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศ มีหน้าที่จัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี ให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักการบัญชีคู่ หรือมาตรฐานการบัญชี และมีหน้าที่จัดทำบัญชีตามประมวลรัษฎากรอีกด้วย

• หน้าที่ในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล

(ก) การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยถูกหักไว้ ณ ที่จ่าย

(ข) การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยการยื่นรายการประเมินตนเอง

- การยื่นรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปี ตามแบบ ภ.ง.ด.51 ภายในสองเดือนนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาหกเดือน นับแต่วันแรกของรอบระยะเวลาบัญชี

- การยื่นรายการภาษีเงินได้ ประจำปี รอบระยะเวลาบัญชี ตามแบบดังต่อไปนี้ ภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี

ภ.ง.ด.50 สำหรับการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานกำไรสุทธิ

ภ.ง.ด.52 สำหรับการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานรายได้ก่อน

หักรายจ่ายใดจากการประกอบกิจการขนส่งระหว่างประเทศ ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของต่างประเทศที่ประกอบกิจการในประเทศไทย

ภ.ง.ด.55 สำหรับการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานเงินได้พึงประเมินของมูลนิธิหรือสมาคม

(ค) การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยเจ้าพนักงานประเมินเรียกเก็บ

(ง) การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลแทนผู้ซื้อสินค้ายาสูบ โดยโรงงานยาสูบ

• หน้าที่ในการพิสูจน์ข้อกล่าวอ้างว่า ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายภาษีอากรตามหลักกฎหมายพยาน “ผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นนำสืบ” โดยต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย

บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรที่ใช้ในการกำกับดูแลการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

เช่นเดียวกับการกำกับดูแลการเสียภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรประเภทอื่น ซึ่งแบ่งประเด็นในการกำกับดูแลเป็นสี่ประเด็น คือ ประเด็นภาษีอากรทางด้านรายได้ ประเด็นภาษีอากรทางด้านรายจ่าย ประเด็นทางด้านทรัพย์สินและหนี้สิน และประเด็นภาษีอากรเกี่ยวกับหน้าที่ทางภาษีอากร ในการกำกับดูแลการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ก็ยังต้องใช้แนวทางในการแบ่งประเด็นทางภาษีอากรในลักษณะเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล สามารถเข้าถึงความถูกต้องครบถ้วนของการเสียภาษีอากรได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยพิจารณาประเด็นภาษีอากรแต่ละด้านไปพร้อมๆ กันว่า มีภาษีอากรประเภทใดเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นภาษีอากรด้านนั้นๆ บ้าง และภาษีอากรแต่ละประเภทมีประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างไร

ในบทนี้จึงนำประเด็นกฎหมายตามประมวลรัษฎากรที่ใช้ในการกำกับดูแลการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมากล่าวดังนี้

(1) ประเด็นในการกำกับดูแลการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มทางด้านรายได้

• ประเด็นภาษีขายกับกิจกรรมที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีขาย (Output Tax) หมายถึง ภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 7.0 ของราคาสินค้า หรือราคาค่าบริการที่ผู้ประกอบการที่มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มได้ขาย หรือให้บริการในกรณีดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ประกอบการดังกล่าวจะได้จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่

(ก) ภาษีขายเกิดขึ้นเนื่องจากการขายสินค้า หรือการจำหน่าย จ่ายโอนสินค้าในกรณีดังต่อไปนี้

- การจำหน่าย จ่าย โอนสินค้าโดยได้รับประโยชน์หรือค่าตอบแทน อาทิ

• การขายสินค้าโดยทั่วไป

• การนำสินค้าไปแลกเปลี่ยน (Barter) กับสินค้าหรือบริการ เช่น การแลกเปลี่ยนเครื่องคอมพิวเตอร์กับเครื่องใช้สำนักงาน การแลกเปลี่ยนเครื่องจักรกับการโฆษณา

• การนำทรัพย์สินเก่า ไปชำระเป็นส่วนหนึ่งของราคาทรัพย์สินที่ซื้อใหม่ (Trade Out, Trade In) เช่น การนำรถยนต์เก่าไปชำระเป็นส่วนหนึ่งของราคารถยนต์ที่ซื้อใหม่ ถือว่าผู้ประกอบการที่เป็นเจ้าของรถยนต์เก่าได้ "ขาย" รถยนต์เก่าของตน ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินเก่านั้นจะได้อายุเมื่อใดก็ตาม

- การโอนสินค้าคงเหลือ และหรือทรัพย์สินที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนมิไว้ในการประกอบกิจการ ณ วันเลิกประกอบกิจการของผู้ประกอบการ ซึ่งได้ควบเข้ากัน หรือได้โอน

กิจการทั้งหมดหรือบางส่วนให้แก่กัน ทั้งนี้ ผู้ประกอบการใหม่อื่นได้ความเข้ากัน และหรือผู้รับโอนกิจการนั้น ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากร

- การจำหน่ายจ่ายโอนสินค้า โดยไม่ได้รับประโยชน์หรือค่าตอบแทน อาทิ

• การแจกสินค้าหรือสิ่งของ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเพื่อการใดๆ เช่น การแจกสินค้าหรือสิ่งของเพื่อเป็นรางวัล หรือโบนัสแก่พนักงาน การแจกสิ่งของเพื่อเป็นรางวัลในการประกวดแข่งขันหรือชิงโชค

• การแจกสินค้าเป็นตัวอย่าง ในกรณีอื่นใดที่มีใช่เป็นการแจกสินค้าตัวอย่างเพื่อการส่งเสริมการขาย เช่น การแจกสินค้าให้แก่ผู้จัดจำหน่าย

• การส่งสินค้าไปให้ลูกค้าทดลองใช้งานก่อนซื้อ และเมื่อลูกค้าพอใจในสินค้าดังกล่าวได้ตกลงซื้อขายสินค้าตามที่ได้ส่งมอบให้ทดลองใช้ดังกล่าว กรณีนี้ถือเป็นการขายตั้งแต่วันที่ได้มอบสินค้าให้ลูกค้าทดลองใช้นั้น ทั้งนี้ ไม่ว่าจะผู้ประกอบการดังกล่าวจะเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนหรือไม่ก็ตาม

• การส่งสินค้าที่จะขายไปให้ลูกค้าเลือกซื้อเกินกว่า 14 วัน และหรือผู้ประกอบการจดทะเบียนมิได้ลงรายการในรายงานสินค้าและวัตถุดิบในช่องหมายเหตุไว้ชัดเจนว่าเป็นสินค้าที่ส่งไปให้ลูกค้าเลือกซื้อ

• การให้ยืมใช้สินเปลืองและการใช้คืนสินค้าที่ได้ยืมใช้สินเปลืองไปนั้น ให้ถือว่าผู้ประกอบการแต่ละฝ่ายเป็นผู้ขายสินค้า

• การแลมสินค้าที่ไม่ได้แลมไปพร้อมกับการขายสินค้า หรือการให้บริการหรือมูลค่าของสินค้าที่แลมมากกว่ามูลค่าของสินค้าที่ขาย หรือบริการที่ให้

- การให้เช่าซื้อ หรือซื้อขายเงินผ่อนที่กรรมสิทธิ์ในสินค้ายังไม่โอนไปยังผู้ซื้อแม้จะได้ส่งมอบสินค้าให้ผู้ซื้อแล้ว หรือสัญญาจะขายสินค้า

- การส่งมอบสินค้าให้ตัวแทนเพื่อขาย (การฝากขาย)

(ข) ภาษีขายเกิดขึ้นเนื่องจากการให้บริการดังต่อไปนี้

- การให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพในราชอาณาจักร โดยได้รับ

ประโยชน์หรือค่าตอบแทน อาทิ

• การให้บริการรับจ้างทำของ เช่น การให้บริการรับเหมาก่อสร้าง หรือรับก่อสร้าง การให้บริการซ่อมทุกชนิด การให้บริการรับจ้างพิมพ์ การให้บริการเสริมสวย การให้บริการรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า การให้บริการความเย็นและอำนวยความสะดวก การให้บริการต่อโทรศัพท์ผ่านตู้ชุมสาย การให้บริการรักษาความปลอดภัย การให้บริการที่ปรึกษาทางธุรกิจ การให้บริการบูธ (Booth) การให้บริการรับจ้างทำของอย่างอื่น เป็นต้น

- การประกอบกิจการ โรงแรมและภัตตาคาร
- นายหน้าตัวแทน และรับจัดธุรกิจให้
- การให้เช่าสังหาริมทรัพย์
- การให้เช่าแบบลีสซิ่ง
- การทำคลังสินค้า
- การประกอบวิชาชีพอิสระที่มีใช้การประกอบโรคศิลป์ การว่าความการ

สอบบัญชี

- การประกอบกิจการมหรสพ
- การประกอบกิจการสนามม้าแข่ง
- การโอนสิทธิการเช่า
- การประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ เป็นต้น
- การให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับ

ประโยชน์หรือค่าตอบแทน

- ในกรณีดังต่อไปนี้ ถือเป็นบริการตามมาตรา 77/1(10) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งผู้ประกอบการจดทะเบียนต้องนำภาษีมูลค่าเพิ่มที่คำนวณจากฐานภาษีตามราคาตลาดมารวมคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม

• การนำบริการหรือสินค้าไปใช้ในการผลิตสินค้า การให้บริการ การบริหารงานของกิจการ หรือเพื่อประโยชน์ของทรัพย์สินที่มีไว้ในการประกอบกิจการให้บริการของผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ไม่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือเพื่อการอื่นใดดังนี้

(ก) การใช้บริการของตนเอง เพื่อประโยชน์ในการขายสินค้า หรือการบริหารงานของกิจการ หรือเพื่อประโยชน์ของทรัพย์สินที่มีไว้ในการประกอบกิจการของผู้ประกอบการ ทั้งนี้ เฉพาะสำหรับการใช้ในกิจการที่ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น การนำบริการจากแผนกที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ไปใช้ในแผนกที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือแผนกที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ

(ข) การใช้บริการ สำหรับรถยนต์นั่ง หรือรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คน ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ของผู้ประกอบการ เช่น การซ่อมแซมรถยนต์นั่งหรือรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คนของผู้ประกอบการ

(ค) การใช้บริการเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของผู้ประกอบการจดทะเบียนที่เป็นบุคคลธรรมดา หรือผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือบุคคลในคณะบุคคลที่มีโชคนิติบุคคล

หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

- การนำบริการ หรือสินค้าของตนเองไปใช้ เพื่อการรับรองหรือเพื่อการอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน

- สำหรับผู้ประกอบการที่มีมูลค่าของฐานภาษีต่อปีเกินกว่า 1,200,000 บาท ซึ่งมีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ยังมีได้จดทะเบียน ให้ถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับ "ภาษีขาย" เช่น

(ก) การจำหน่ายหนี้สูญในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามมาตรา 85/11 แห่งประมวลรัษฎากร และประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 85) ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 ดังนี้

ในกรณีที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนขายสินค้าหรือให้บริการ ซึ่งได้ออกใบกำกับภาษีเมื่อความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นตามมาตรา 78 มาตรา 78/1 และมาตรา 78/3 แห่งประมวลรัษฎากร และได้นำภาษีขายไปรวมคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ให้มีสิทธินำภาษีขายที่คำนวณจากส่วนของหนี้สูญมาหักออกจากภาษีขายในเดือนภาษีที่ได้มีการจำหน่ายหนี้สูญ

หนี้จากการขายสินค้าหรือให้บริการดังกล่าวต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบกิจการที่ได้นำไปรวมคำนวณเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว โดยได้ออกใบกำกับภาษีตามมาตรา 86/4 แห่งประมวลรัษฎากร และใบกำกับภาษีตามมาตรา 86/5 แห่งประมวลรัษฎากร เฉพาะที่มีลักษณะเป็นใบกำกับภาษีแบบเต็มรูป ลูกหนี้ต้องมีใช้ผู้ประกอบการจดทะเบียนที่คำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องเสียจากยอดภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อในแต่ละเดือนภาษี ตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากร และเป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความ และมีหลักฐานโดยชัดแจ้งสามารถฟ้องลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ หนี้ดังกล่าว ต้องไม่ใช่หนี้ที่ผู้เป็นหรือเคยเป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการเป็นลูกหนี้ ไม่ว่าหนี้นั้นจะเกิดขึ้นก่อนหรือในขณะที่ผู้เป็นกรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ

การคำนวณหาภาษีขายจากส่วนของหนี้สูญให้นำส่วนของหนี้สูญคูณด้วยอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มหารด้วย หนึ่งร้อย บวกด้วยอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

- การเพิ่มยอดภาษีขายตามใบเพิ่มหนี้และใบลดหนี้

(ก) การเพิ่มยอดภาษีขายตามใบเพิ่มหนี้ เพราะเหตุดังต่อไปนี้

(1) มีการเพิ่มราคาสินค้าที่ขาย เนื่องจากสินค้าเกินกว่าจำนวนที่ตกลง

ซื้อขายกัน

(2) มีการคำนวณราคาสินค้าผิดพลาดต่ำกว่าที่เป็นจริง

- (3) มีการเพิ่มราคาสินค้า เนื่องจากเหตุอื่นตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด
- (4) มีการเพิ่มราคาค่าบริการเนื่องจากให้บริการเกินกว่า ข้อกำหนดที่ตกลงกัน
- (5) มีการคำนวณราคาค่าบริการผิดพลาดต่ำกว่าความเป็นจริง
- (6) มีการเพิ่มราคาค่าบริการเนื่องจากเหตุอื่นตามที่อธิบดีกรมสรรพากร

กำหนด

(ข) การลดยอดภาษีขายตามใบลดหนี้เพราะเหตุต่อไปนี้

(1) มีการลดราคาสินค้าที่ขาย เนื่องจากสินค้าผิดข้อกำหนดที่ตกลงกัน
สินค้าชำรุดเสียหาย หรือขาดจำนวน

(2) มีการคำนวณราคาสินค้าผิดพลาดสูงกว่าที่เป็นจริง หรือเนื่องจากผู้
ประกอบการจดทะเบียนผู้ขายสินค้านั้นมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินชดเชย หรือเงินอื่นในลักษณะทำนองเดียวกัน
ให้แก่ผู้ซื้อสินค้าตามข้อผูกพันในกฎหมาย

(3) มีการลดราคาค่าบริการ เนื่องจากการให้บริการผิดข้อกำหนดที่ตกลง
กันหรือบริการขาดจำนวน

(4) มีการคำนวณราคาค่าบริการผิดพลาดสูงกว่าที่เป็นจริง

(5) มีการลดราคาสินค้าเนื่องจากเหตุอื่นตามที่อธิบดีกรมสรรพากร
กำหนด (ยังไม่มี)

(6) ได้รับสินค้าที่ขายกลับคืนมา เนื่องจากสินค้าชำรุดบกพร่องไม่ตรง
ตามตัวอย่างไม่ตรงตามคำพรรณนา หรือเนื่องจากเหตุอื่นตามที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

(7) มีการคืนสินค้าหรือแลกเปลี่ยนสินค้า ตามข้อตกลงทางการค้า
ระหว่างผู้ประกอบการจดทะเบียนด้วยกัน

(8) มีการคืนสินค้าหรือแลกเปลี่ยนสินค้า ตามข้อตกลงทางการค้า
ระหว่างระหว่าง ผู้ประกอบการจดทะเบียน และผู้ซื้อสินค้าเฉพาะที่กระทำภายในเวลาอันสมควร

(9) มีการจ่ายเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน เงินมัดจำ เงินจอง หรือเงิน
อื่นที่เรียกเก็บในลักษณะทำนองเดียวกัน ให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการตามข้อตกลงทางการค้า

(10) มีการบอกเลิกสัญญาบริการเนื่องจากการให้บริการบกพร่อง หรือ
ให้บริการผิดข้อกำหนดที่ตกลงกัน

(11) มีการบอกเลิกสัญญาบริการเนื่องจากไม่มีการให้บริการตามสัญญา

(2) ปัญหากิจกรรมที่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

กิจกรรมที่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นไปตามมาตรา 77/2 แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งอาจจำแนกเป็น 2 กรณี คือ การขายสินค้าหรือการให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพในราชอาณาจักร และการนำเข้าสินค้าในราชอาณาจักร

- การกระทำ “ในทางธุรกิจหรือวิชาชีพ” หมายถึง การดำเนินกิจการอันก่อให้เกิดรายได้หลักของผู้ประกอบการนั้นๆ เป็นไปโดยมุ่งในทางการค้าหรือหากำไรอยู่เป็นปกติธุรกิจ

- ในการพิจารณาว่ากิจกรรมใดเป็นกิจกรรมที่ผู้ประกอบการได้กระทำนั้น อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มหรือไม่ ให้ตั้งประเด็นว่า

(1) กิจกรรมนั้นเป็นการขายสินค้าในราชอาณาจักรหรือไม่ แบ่งเป็น

(ก) การขายสินค้าโดยทั่วไป โดยได้รับประโยชน์หรือค่าตอบแทน

(ข) การให้เช่าซื้อ หรือการซื้อขายผ่อนชำระที่กรรมสิทธิ์ในสินค้ายังไม่โอนไปยังผู้ซื้อ เมื่อได้ส่งมอบสินค้าให้ผู้ซื้อแล้ว หรือสัญญาจะขายสินค้า

(ค) การฝากขาย

(ง) การส่งออก ทั้งกรณีส่งสินค้าออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อส่งไปต่างประเทศ และส่งสินค้าเข้าไปในเขตปลอดอากร

(2) กิจกรรมนั้นเป็นการให้บริการในราชอาณาจักรหรือไม่ ได้แก่ การกระทำใดๆ อันอาจหาประโยชน์อันมีมูลค่า ซึ่งมีใช่เป็นการขายสินค้า รวมทั้ง การให้บริการของตนเองไม่ว่าประการใดๆ แบ่งเป็น

(ก) การให้บริการที่ทำในราชอาณาจักรและได้มีการให้บริการนั้นในราชอาณาจักร

(ข) การให้บริการที่ทำในราชอาณาจักรและ ได้มีการให้บริการนั้นในต่างประเทศ เช่น การส่งออกบริการ การให้บริการนำเที่ยวในต่างประเทศ

(ค) การให้บริการที่ทำในต่างประเทศ และได้มีการให้บริการนั้นในราชอาณาจักร ให้ถือว่าเป็นการให้บริการที่กระทำในราชอาณาจักรด้วย

- กรณีพิเศษที่กฎหมายถือเป็นการขายหรือการให้บริการผู้ประกอบการจดทะเบียน ไม่จำเป็นต้องออกใบกำกับภาษี (คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป.86/2452)

- กิจกรรมที่ไม่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

(1) การจำหน่าย จ่าย โอนสินค้าที่ไม่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่น

(ก) การโอนบัตรภาษี

(ข) การขายบัตรกำนัลในห้างสรรพสินค้า

(ค) การขายอสังหาริมทรัพย์

(ง) การขายสินค้าหรือทรัพย์สินของกิจการที่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม

(จ) การขายสินค้านอกราชอาณาจักร เป็นต้น

(2) การนำเงินไปหาผลประโยชน์โดยการฝากธนาคาร ซื้อพันธบัตร หรือหลักทรัพย์

(3) ค่าปรับ เช่น ค่าปรับเนื่องจากการผิดสัญญา ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิด ค่าปรับหรือดอกเบี้ยเนื่องจากการชะระหนี้ล่าช้า เป็นต้น

• การจำหน่าย จ่าย โอนสินค้าโดยไม่ได้รับประโยชน์หรือค่าตอบแทน ที่ไม่อยู่ในข่ายต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่

(ก) กรณีตามมาตรา 79(4) แห่งประมวลรัษฎากร ประกอบกับประกาศอธิบดีฯ เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 40)

(1) การแถมสินค้าที่ได้แถมไปพร้อมกับการขายสินค้าหรือการให้บริการ โดยมูลค่าของสินค้าที่แถมจะต้องไม่เกินมูลค่าของสินค้าที่ขายหรือมูลค่าของบริการที่ให้ ทั้งนี้ ไม่ว่าสินค้านั้นจะเป็นสินค้าประเภท และชนิดเดียวกับสินค้าที่ขายหรือบริการที่กระทำหรือไม่

(2) การแจกสินค้าหรือให้สินค้าเป็นรางวัลแก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ เพื่อตอบแทนการซื้อสินค้าหรือรับบริการ ตามมูลค่ารวมที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนกำหนดในแต่ละวัน โดยมูลค่าของสินค้าที่แจก หรือให้เป็นรางวัล ต้องไม่เกินมูลค่าของสินค้าที่ขายหรือของบริการที่ให้

(3) การแจกสินค้าหรือของขวัญ เนื่องในพิธีหรือตามโอกาสแห่งขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น เทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ หรือเนื่องในโอกาสเปิดแนะนำสินค้าใหม่ เป็นต้น โดยสินค้าที่แจกหรือให้เป็นของขวัญต้องเป็นสินค้าที่เป็นปฏิทิน สมุดบันทึกประจำวัน(Diary) หรือสินค้าที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ในกรณีสินค้าที่แจกหรือให้เป็นของขวัญ ของชำร่วย ต้องมีชื่อผู้ประกอบการ ชื่อการค้า หรือเครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการปรากฏอยู่ โดยของขวัญหรือของชำร่วยดังกล่าวต้องเป็นสิ่งของที่พึงให้แก่กันตามประเพณีทางธุรกิจทั่วไป และต้องมีราคาหรือมูลค่าไม่เกินสมควร

(4) การแจกสินค้าตัวอย่างเนื่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย

(5) กรณีผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออก ตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้ขายสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสินค้าในราชอาณาจักร และผู้ซื้อเป็นผู้นำเข้าตามมาตรา 77/1(11) แห่งประมวลรัษฎากร ได้ยื่นกระทำพิธีการนำเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เมื่อนำสินค้านั้นออกจากเขตอุตสาหกรรมส่งออกแล้ว ทั้งนี้ ผู้ซื้อสินค้านั้นดังกล่าวต้องมีผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออก หรือคลังสินค้าทัณฑ์บนตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(6) กรณีผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออก ตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้ขายสินค้าให้แก่ผู้ซื้อสินค้าในราชอาณาจักร ที่เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียน และผู้ประกอบการที่ได้ขายสินค้านั้นได้ยื่นกระทำพิธีการนำเข้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เมื่อนำสินค้านั้นออกจากเขตอุตสาหกรรมส่งออกแล้ว ทั้งนี้ ผู้ซื้อสินค้านั้นต้องมิใช่ผู้ประกอบการในเขตอุตสาหกรรมส่งออก หรือคลังสินค้าที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(7) การส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าทดลองใช้งานก่อนซื้อ โดยผู้ประกอบการจดทะเบียน และเมื่อลูกค้าพอใจในสินค้านั้นแล้ว ผู้ขายจะส่งมอบสินค้าตัวใหม่ไปให้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังนี้

(ก) สินค้าที่มอบให้ลูกค้าทดลองใช้ก่อนซื้อนั้น จะต้องเป็นสินค้าที่ผู้ขายมีไว้สำหรับให้ทดลองใช้โดยเฉพาะเท่านั้น และเมื่อลูกค้าตกลงซื้อสินค้าผู้ขายต้องมอบสินค้าตัวใหม่ที่เป็นชนิดเดียวกันให้ลูกค้า

(ข) ระยะเวลาที่ให้ลูกค้าทดลองใช้สินค้านั้น จะต้องเป็นกรณีที่ให้ทดลองใช้เพียงชั่วคราวเพียงเพื่อทดลองคุณภาพหรือประสิทธิภาพของสินค้านั้น และต้องไม่เกินความจำเป็นแก่การทดลอง และ

(ค) สินค้าที่มอบให้ลูกค้าทดลองใช้ก่อนซื้อนั้น จะต้องมิใช่เป็นสินค้าชนิดที่เป็นของใช้สิ้นเปลือง

(8) การส่งสินค้าที่จะขายไปให้ลูกค้าเลือกซื้อ ภายในกำหนดเวลาไม่เกิน 14 วัน โดยผู้ประกอบการจดทะเบียน ได้ลงรายการในรายงานสินค้าและวัตถุดิบในช่องหมายเหตุไว้ชัดเจนว่า เป็นสินค้าที่ส่งไปให้ลูกค้าเลือกซื้อภายในกำหนดเวลาที่วัน ชนิด และปริมาณของสินค้านั้น กรณียังไม่ถือว่าสินค้านั้น ได้มีการขายตามมาตรา 77/1(8) แห่งประมวลรัษฎากร จนกว่าลูกค้าจะได้เลือกสินค้าที่จะซื้อ และได้แจ้งความประสงค์ว่าจะซื้อสินค้าชิ้นใด ให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนซึ่งขายสินค้านั้นทราบแน่นอน ก็ให้ถือว่าได้มีการขายสินค้านั้นแล้ว และได้มีการส่งมอบสินค้านั้นในวันที่ได้รับแจ้งความประสงค์ของลูกค้า

• กรณีอื่น

(1) การบริจาคสินค้าให้แก่องค์กรสาธารณกุศล

(2) การทำลายสินค้าและวัตถุดิบ

(3) กรณีสินค้าถูกทำลายหรือสูญหายเนื่องจากอุบัติเหตุ หรือเหตุสุดวิสัย ได้แก่ อัคคีภัยอุทกภัยวาตภัย หรือภัยธรรมชาติอื่นใด รวมทั้งกรณีสินค้าถูกขโมยหรือยกยอก ซึ่งผู้ประกอบการต้องมีหลักฐานทางราชการ หรือหลักฐานอื่นที่เชื่อถือได้ว่าเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวจริง โดยชัดเจน ไว้พิสูจน์ต่อเจ้าพนักงานประเมิน

หากต่อมาผู้ประกอบการได้รับเงินชดเชยค่าความเสียหาย เนื่องจากการที่สินค้าถูกทำลายหรือสูญหายดังกล่าวจากการประกันหรือสัญญาค้ำประกันใดๆ เงินที่ได้รับดังกล่าวก็ไม่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเช่นกัน เว้นแต่กรณีสินค้าที่ถูกทำลายหรือสูญหายดังกล่าว มีซากหรือมีหลักฐานทางทะเบียน ซึ่งผู้ประกอบการต้องโอนกรรมสิทธิ์ในซาก หรือโอนทะเบียนให้แก่บุคคลอื่น การโอนกรรมสิทธิ์หรือทะเบียนดังกล่าว ถือเป็นการขายสินค้าที่อยู่ในข่ายที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

(4) การเปลี่ยนอะไหล่ หรือการซ่อมแซมสินค้าหรือบริการที่มีการรับประกัน ซึ่งผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ขายสินค้าหรือมีการให้บริการ โดยมีการรับประกันสินค้าหรือบริการที่มีการชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อเหตุอื่นอันมีลักษณะทำนองเดียวกัน เฉพาะกรณีที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนดังกล่าว ได้จัดทำรายงานการจ่ายอะไหล่โดยไม่คิดมูลค่า (สำหรับสินค้าที่มีประกัน) แยกต่างหากรายงานสินค้าและวัตถุดิบ

• ภาษีขายกับความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หมายถึง เงื่อนไขและเงื่อนไขที่บ่งชี้ว่าผู้ประกอบการมีภาระที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการขายสินค้าหรือการให้บริการ ในกรณีใดและเมื่อใด และในกรณีนำสินค้าเข้ามาจากต่างประเทศ หรือนำออกมาจากเขตอุตสาหกรรมส่งออก ผู้นำเข้ามีภาระที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการนำเข้าเมื่อใด

เมื่อความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นสำหรับผู้ประกอบการจดทะเบียน มีหน้าที่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มดังต่อไปนี้ต้อง

- กรณีขายสินค้าหรือให้บริการในราชอาณาจักร รวมทั้งการส่งออก ผู้ประกอบการจดทะเบียนมีหน้าที่ต้องออกใบกำกับภาษี และจัดทำสำเนาใบกำกับภาษี พร้อมทั้งส่งมอบใบกำกับภาษีนั้นให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ ในทันทีที่ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น (มาตรา 86 แห่งประมวลรัษฎากร) เว้นแต่ กรณีให้เช่าซื้อที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่างวด ให้ผู้ประกอบการจดทะเบียนออกใบกำกับภาษีโดยยังไม่ส่งมอบ จนกว่าจะได้รับชำระค่างวดก็ได้

- จัดทำรายงานภาษีขาย ให้แล้วเสร็จภายใน 3 วันทำการ นับแต่วันที่ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น

- สำหรับผู้นำเข้า ให้ชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม พร้อมกับอากรขาเข้า ณ ด่านศุลกากร เมื่อความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวทิพากร นาคะผิว
วัน/เดือน/ปีเกิด	16 มกราคม 2498
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษา โรงเรียนสมถวิลราชดำริ กรุงเทพฯ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ป.ว.ช.) วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการ พระนคร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ป.ว.ส.) วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการ พระนคร ปริญญาตรี วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการ พระนคร (สาขาบัญชี)
ประวัติการทำงาน	เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีระดับ 3 สำนักงานสรรพากรจังหวัดขอนแก่น (ปี 2524) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีระดับ 5 สำนักงานสรรพากรเขตพื้นที่ 5 กรุงเทพฯ (ปี 2530) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีระดับ 6 สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (ปี 2535) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีระดับ 7 สำนักงานสรรพากรลำพูน (ปี 2540) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษีระดับ 7 สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) (ปี 2543 - ปัจจุบัน)